

Ціна — \$1.20

PRICE — \$1.20 PER COPY

Registered for posting as a publication — Category B.

"UKRAINIAN SETTLER" MONTHLY NEWSPAPER IN AUSTRALIA.

УКРАЇНЕЦЬ В АВСТРАЛІЇ

УКРАЇНСЬКИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ ВІСНИК В АВСТРАЛІЇ

№ 6 (626)

ГРУДЕНЬ 1983 р.

РІК ВИДАННЯ 28-й

diasporiana.org.ua

VICTORIA 3073 AUSTRALIA
5 DWYER AVE
RESERVOIR

Publisher's and Editor's

Head Office:

Phone: 478-0670

Річна передплата — \$15

Окреме число — 1.20

Оголошення — 2.50 за

1 сантиметр в колонці

Advertising Rates \$ 2.5 s/c cm

28th year of publication

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Архиепископ Володимир Радість Велика	1 ст.
Щоденник якого не було	2 ст.
В.Мороз Їхала Хима з Ярусалима або сон рябої кобили	3 ст.
Крізь сміх і сльози	8 ст.
М.Шлемкевич Новочасна потуга	9 ст.
Остап Невишня Про старшого брата	11 ст.
Нові видання	13 ст.
Український історичний календар	14 ст.
Відкриття пам'ятника Митрополитові Липківському	15 ст.
М.С. Листопадовий зрив і... 4-тий СКВУ	16 ст.
Лист академіка Сахарова	17 ст.
Наркотики, зброя і... болгарська КДС	20 ст.
В.С.Боковський Українська Зірка	23 ст.

Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.

Підписані статті висловлюють погляд автора, а не конче редакції.

Надіслані рукописи не повертаються.

Редакція застерігає за собою право скорочувати статті та виправляти мову.

За зміст платних оголошень редакція не відповідає.

Архиспископ Володимир +

РАДІСТЬ ВЕЛИКА

Ось благовіщу вам радість велику, що буде всім людям, бо сьогодні народився вам Спаситель, що є Христос Господь.

(Лк. II, 10-11).

Такими словами, Возлюблені Брати і Сестри, один з небесних вісників звістив Віфлесьмським пастухам велику тасмницю народження на землі Богочоловіка.

Благовістя Ангела закликало до радості, і до того ж великої, бо в смертну природу нашу вселилось „життя вічне, що було в Отця” (1 Іо. 1,2) раніш, ніж був створений світ, і в якому „життя і світло” людей і цілого світу. Народився Той, Хто одним сильним словом Своім може навчити нас істини, а благодатною допомогою Своєю відвернути нас від помилок і глибоких падінь. Хто може навчити нас жити, щоб не вмирати — „народився Спаситель, що є Христос Господь”.

Зраділи цьому народженню перш за все там, де вміють радіти чистою й безкорисливою радістю, — зраділи Св. Ангели й заспівали „славу Богові” за „благовоління до людей”, що приносить грішній і скорботній „землі мир”.

„Слава на небі Богові, і на землі мир, між людьми благовоління” (Лк. II, 14). Що може бути більш втішним, дорожчим і радісним для людського серця, ніж це дивне славослов'є небожителів! Яке слово, яка проповідь більш повчальна, яка мова глибша, ніж це коротке слово небесних проповідників! Ця урочиста ангельська пісня, навколо якої зосереджуються всі інші священні пісні на честь і славу народженого Христа, висловлює всю велич славного Свята, всю нашу віру, всі наші надії і всі наші духовні втіхи: слава Богові за велике викуплення людей, слава за Його безмірну любов до людського роду, за Його благодать і милосердя до всіх; слава Йому на небі, де беззастанно славословлять Бога Ангели, слава і на землі, де повинні прославляти Його люди за великі Його добродійства!

Чи раділи ж люди цьому народженню, що ради них сталося? Чи радіють тепер народи й племена тій радісті, що привнесена всім людям? Біля ясел Творця всесвіту ми не бачимо багато радості й співчуття від людей. Зраділа Народженому Пречиста Мати Його, що до народження Його сказала: „Зрадувався дух Мій в Бозі, Спасі Моїм” (Лк. 1, 47), зрадів, безсумнівно, праведний Йосиф, якому відома була тасмниця народження Христа, зраділи скромні пастухи Віфлесьмські. Ось перші представники любови, не видно милосердя і справедливости, зникає правда й істина, майже скрізь панує ненависть, заздрість, всрожнеча, помста, криваві вбивства.

Пам'ятаймо ж, однак, що Христос збудував Свою Церкву і „ворота пекельні не осилять її” (Мтф. XVI, 18). Вороги Христові ніколи не вб'ють Христа: вони вб'ють лише тисячі „немсальт о Христі”, віднявши в них живу віру в Бога, а Христос і віра в Нього житимуть в інших. Зникне віра, де запанує холодний і егоїстичний розум. — і Христос переселиться в інші країни, до інших племен і народів. І ці племена, що на них часто з призи́рством дивиться мудрість віку цього, одягнуться силою, перед якою впаде в порох мудрість, що відкинула Христа.

доброї й чистої людської радості біля ясел немовляти — Христа.

Пастухи славлять Бога за все, що чули й бачили (Лк. II, 20), і розповідали іншим про Немовлятко, але чи могли їхні оповідання поширюватись далі того кола, в якому вони обертались? І які переконливі докази могли подати на підтвердження істини благовістя? Немовлятко, повите в яслях! Волхви „з радістю великою, впавши, вклонилися Йому” (Мтф. X, 10-11). Ось ще побожна й чиста радість людська з приводу народження Спасителя!

Тепер Христос уже не в пелюшках і не в бідних яслях, а в вічній славі Своїй на небесах. Туди кличе Він і всіх нас, що віруємо в Боже-ственне втілення Його. Для того й став Він людиною, щоб навчити нас жити по-людському, для того й понизив Себе, щоб нас прославити. Звіщас нам про це не Ангел, не особлива зірка на небі, а все діло, все велике життя на землі Богочоловіка. Звіщають нам тайну спасіння нашого в Христі 19 віків великої історії Христової Церкви. З глибини цієї історії чути ясний і твердий голос надзвичайного переконання „самовидців і слуг Слова життя” (Лк. 1, 2), які звіщають нам про те, що вони бачили й чули, щоб ми мали з ними спільність, — а „наша спільність з Отцем і Сином Його Ісусом Христом”,... „щоб радість наша була повна” (1 Іо. 1, 3-4). Звіщас нам про Христа свята кров тисяч мучеників, що з радістю йшли на страждання й муки за ім'я Христове. Звіщають нам про Христа Собори архипастирів Церкви з цілої вселенної, що на завжди перед цілим світом засвідчили віру в Сина Божого.

Без сумніву, більша частина християнського світу нині радіє великою радістю в дні Свята Різдва Христового. Пригляньмося, однак, уважно і помислимо, чи немає й тепер іродів, що шукають погубити Христа? На сором людства, були й є такі. З того часу, як Спаситель сказав, що Його царство не від світу цього (Іо. XVIII, 36), а царство духовне, почалася боротьба злих людей проти Христа за право влади в галузі духовній, в галузі думки, сумління й бажань. І тепер розум людський силкується знищити владу Бога, щоб нічому не підкорятися і над усім утвердити свою лише владу. Ми є свідками жадливіх наслідків відкинення віри в Бога і служіння розумові й тілу та страшної сили честолюбства і владолюбства, прагнення оволодіти цілим світом, вкинути його в темряву безвір'я і знищити все добре, чисте й святе. В царстві червоного сатани не чути слів

Зустріньмо ж народження Христа з вірою глибокою, любов'ю чистою й святою, очистьмо храми душ наших від гріхів і прослаavimo Його в наших церквах щирими молитвами й чарівними колядками. Наслідуймо віру Віфлесьмських пастухів, ідімо, подібно волхвам, за дорожкою зіркою істини, правди й добра, щоб досягти пізнання істинного Бога. Остерігаймося навіть тіні пороків і злочинів, втіленням яких був жорстокий і кровожерний вбивця Ірод. Стережімося підступів новітніх іродів, що за-напалили наш побожний нарід, і проповідують безбожжя по цілому світі. Пам'ятаймо, що Христос є наша „путь, істина і життя” (Іо. XIV, 16), і тому нехай завжди радіють Ним ваші серця.

„Праця й життя”.

Щоденник якого не було

Фальшивництвом всілякого роду займалися люди від непам'ятних часів.

Поважний ілюстрований тижневий журнал „Тайм” з 16-го травня ц. р. у статті „Пофальшований щоденник Гітлера” твердить, що вже у V сторіччі перед народженням Христа прогнали з Атенської республіки поета Ономакрітоса за фальшування пророцтв визнаної вішунки. Люди фальшують підписи славетних людей, що їх виставляється на ліcitaцію, фальшують документи, підписи на банкових чеках, фальшують паперові банкноти, існують тяж мистці, які продають охочим колекціонерам-мільонерам намальовані ними копії, як оригінали славетних малярів.

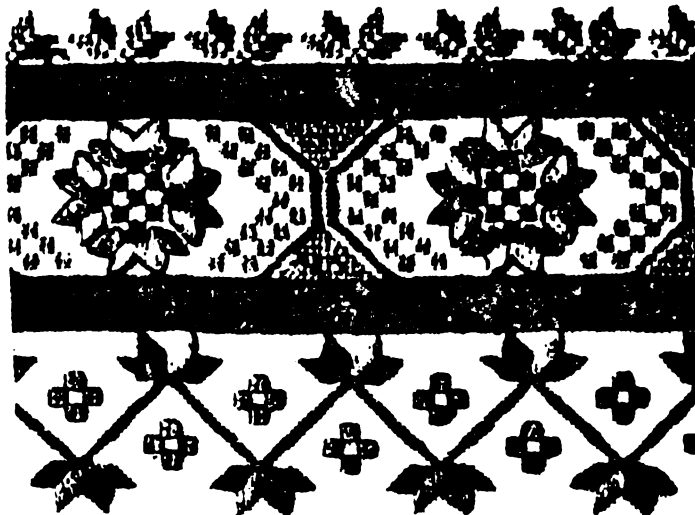
В останніх тижнях всю міжнародну пресу оббігла сенсація, що ось німецький тижневий журнал „Штерн” після довголітніх пошуканок таки віднайшов засекречений щоденник Гітлера. Його ніби віднайшли у руїнах літака, який вивіз був з Берліна в останніх днях перед капітуляцією Німеччини і самогубством Гітлера різні тайні документи і розбився в горах. Цей нібито щоденник охоплював аж 62 ручно записані зшитки і вони опинилися в комуністичній Східній Німеччині, звідкіля репортери „Штерна” викупили його за мільйони доларів. Коли 22-го квітня ц. р. „Штерн” проголосив цю новину — спершу деякі найповажніші вчені й видавці їм повірили. Лондонський „Сандей Таймс” заплатив 200,000 дол. видавцеві „Штерна” за право передрукувати частини того щоденника. Вірогідність того документу, як дійсного оригіналу, потвердив один відомий англійський професор-архівар, який проте швидко потім приєднався до скептиків.

Поважні сумніви викликав факт, що ні один із видатних діячів епохи Націонал-соціалістичної партії і володіння Адольфа Гітлера від двох років до 1945 року ні слова не згадав про писання Гітлером якогось щоденника. Стверджено, що, навпаки, Гітлер, написавши свій горезвісний „Майн Кампф”, де виклав свою расово-націоналістичну філософію, не любив писати, тільки завжди диктував. Почерк Гітлера письма віддзеркалював його вдачу — рішучої наказодавчої людини, — коли почерк на тому ніби щоденнику зраджував людину слабу і хитку. Після невдачного атентату на Гітлера в його головній квартирі Гітлер мав поранену праву руку і взагалі не міг нею свobodно орудувати. Врешті хемічна аналіза паперу виявила, що такого паперу в часах володіння Гітлера ще взагалі не було, як також аналіза ниток, якими були споєні ті зшитки, виявила, що це „поліестер”, винайдений щойно після Другої світової війни. Фахівці дійшли до переконання, що документ, що ним похвалився „Штерн”, зфабрикований не давніше, як яких чотири роки тому. Видавництво „Штерна” перепросило публіку і

призналося, що „стоїть засоромлене” перед світом. Воно негайно звернуло гроші іншим публікаціям, які закупили право передруку. Далі з-посеред трьох головних редакторів „Штерна” зреклися своїх становищ. Після того, як сам уряд Західньої Німеччини офіційно визнав той документ, як фальшивку, видавці Штерна звернулися до державного прокурора, щоб він поставив у стан обвинувачення того члена редакції, головного репортера „Штерна”, який ніби віднайшов ті зшитки. Це 51-річний Георг Гайдман, який — як твердять тепер авторитетні свідки — завжди мав симпатії до націонал-соціалізму і кількакратно їздив до Південної Америки, де буцімто стрічався із тамошніми видатними колишніми гітлерівськими співробітниками, що живуть там під прибраними прізвищами. Появилася вістка, що двома свідками на вінчанні Гайдмана були два генерали з епохи Гітлера. Тому постала теорія, що той документ пофальшували саме прихильники націонал-соціалізму, які бажали „вибілити” Гітлера і його володіння в очах генерації, яка не переживала Другої світової війни та що це не була робота комуністичних фальсифікаторів, як думали раніше.

Згаданий вгорі „Тайм” пригадує з цієї нагоди прерізні сенсаційні фальсифікації, між ними серію статей у місячнику „Атлантик” п. з. „Лінкольн — любовник”. Почали були друкувати ті ніби скандальні історії про Абрагама Лінкольна у 1928 році. Згодом виявилось, що це була ціла змова, щоби скомпромітувати славетне прізвище Лінкольна і що центральною особою тієї змови та насправжнім автором тих ніби „автентичних” документів, любовних листів Лінкольна, була 42-річна журналістка Вілма Френсис Майнор. В Італії був великий скандал з проголошенням ніби щоденника Муссоліні — це теж був фальсифікат. Як довго існують люди з нахилом до злочинних діл — існуватимуть і фальсифікати. Фальсифікатори є здебільшого люди хачиві на гроші. Але є й такі, які знаходять у цьому приємність, коли їм вдасться когось обдурити.

„Свобода”

ВАЛЕНТИН МОРОЗ

ЇХАЛА ХИМА З ЯРУСАЛИМА АБО СОН РЯБОЇ КОБИЛИ

Напочатку процитуємо уривок з однієї статті.

«Валентин Мороз немінною рукою записує, здається, останню сторінку свого життя... Валентин Мороз лежить на своїй смертній постелі у Володимирі, горезвісній московській тюрмі. Як фізична людина, він програв двобій із чорною імперією. Над його постільню бентежно схилені... усі українці... Всі вони супроводять його в українське безсмертя, куди він, самотній, але не покинутий, маршує твердою ногою, упевнено і безстрашно».

Слова ці писані в 1974-му році; це — передмова до збірки моїх творів «Бумеранг». Я прочитав їх уперше в 1979 році, коли прибув на Захід. Прочитав — і здивувався. Два рази. Перший раз — із цих слів; другий раз — коли побачив, що нікого, крім мене, ці слова не дивують. Це була для мене перша «еміграційна» загадка. Може, автор цих слів є якимось особливим песимістом, чи недоброзичливцем, який нетерпеливо дочекувався моєї смерті? Ні, це людина, яка ставилась і ставиться до мене щиро й прихильно. Та й висловила вона, напевно, не свій настрій, а загальний. Тим то й цікава логіка вищенаведеної фрази: вона є не індивідуальною точкою зору, а чимось ширшим.

Справді: звідки взялась така фанатична певність, що Мороз мусить умерти? Ну добре, всі ми розуміємо, що Владівська тюрма — то не Маямі, і голодівка там трохи відрізняється від голодівки коло совітської амбасаді в Нью-Йорку, де кожний бажачий після голодного дня міг собі повечеряти. Ясно, що починаючи голодівку, в'язень готовий до смерті (смертні випадки в тюремних голодівках — звична річ). Але ж то дві різні речі: бути готовим до смерті чи бажати її. Отже: звідки така фанатична певність, що «Мороз лежить на смертній постелі»? Чому навіть не припускається інший варіант: голодуючий може вижити? А чому б ні? Часом люди лишались живими і в час розстрілів, під горою трупів. Цілий світ тоді домагався звільнення Мороза. Чи не могло так статися, що його звільнили б під тиском світової opinio? Зрештою, так і сталося, тільки трохи пізніше. Мабуть, і сам автор вищенаведеної цитати щось робив у справі звільнення Мороза. Чому ж він вважає з самого початку, що це справа безнадійна?

Тут криється розв'язка великої і трагічної проблеми. Українська справа терпить невдачі (часом у

сто процентово виграшних ситуаціях) довгі десятиліття, бо керують нею люди, які там, у підсвідомості, абсолютно не вірять у власну здатність когось побороти і чогось досягти. Відомий французький мореплавець Ален Бомбар пише, що 90% загинувших на морі загинули не через знесилення, а через страх і втрату віри в те, що допливуть до берега. Мабуть, 90% наших невдач теж походять від невір'я наших діячів у здатність української людини (Лук'яненка, Сверстюка, чи Мороза — не має значення) побороти обставини і досягти свого. Невіра ця не є зверхньою. Навпаки: зверху великі тризуби (такі, що видно з літака), довгі й голосні промови, філософування — але все це для того, щоб заглушити страх і невіру у власні сили, яка сидить глибоко у підсвідомості. Люди ці виховані у переконанні, що Українець може тільки умерти (хай і героїчно), але не виграти. Вони поховали Мороза, не дочекуючись, доки він умре, бо відчували, що коли б самі опинились в такій ситуації, то від них залишилася б тільки пара... Кам'яної сарадини, яка ніколи не згорає й не випаровується, вони в собі не відчують; отже, не могли повірити, що вона є в Мороза.

Хай вибачить читач, що пишу про себе. Але це не має значення, хто лежав у 74-му році в одинокій Владівській тюрмі: міг це бути замість Мороза Красівський, Сергієнко, Лук'яненко. Випадок цікавий тим, що це була ніби наслідок долі над деякими людьми. Якщо вони не мають віри в себе і свою націю, то могли б мати хоч почуття гумору. Могли б сказати:

той, про кого ми писали, що «як фізична» людина він програв двобій з чорною імперією», тепер ходить між нами. Ходить без палиці й окулярів, грає в футбол; всі ми кажемо йому, що добре виглядає, і навіть радимо потоншати. І навпаки: Брежнєв, який тримав його в тюрмі, є тепер фізичною руїною. Отже, ми виграли і досягли свого. Чому ж ми не вірили у виграш, і не відчували його? Видно, щось негаразд з нашим еміграційним способом думання...

Я чекав на такі слова — але не дочекався. Натомість я знову й знову бачив симптоми тієї хвороби: невіри у здатність української людини щось зробити і чогось досягти. Але людина не може вічно жити у стані програшу або сподівання його. Нормальною людиною знаходить все ж якийсь чинник, на якому буде свою перспективу. Український істаблішмент теж знаходить такий

чинник, але не з власних ресурсів. Це знову й знову щось чуже.

1979 рік. У Римі готується церемонія з приводу ювілею Патріярха. Серед Українців — збудження: є чутки, що Папа визнає в час церемонії український Патріярхат! Звідки? Хто казав? Невідомо. Але всі чекають на слово Папи...

Виявилось, що це був звичайнісінький сон **рябої кобили**. Сталось навпаки: Ватикан призначив наступником Патріярха Любачівського — людину, поставлену спеціально для того, щоб умертвити будь-які українські спроби утворення Патріярхату. Потім був лист Папи до московського Патріярха Пімена. У відповідь на протести Пімена стосовно синоду українських єпископів, який скасував ухвали «собору» з 1946 року про ліквідацію греко-католицької церкви, Папа пише: деякі матеріали українського синоду потрапили до преси **без мого відома**. У перекладі на звичайну мову це означає: не турбуйся тим, що каже український синод. Я не беру його поважно, і ти так само роби.

Лист був скандальним. Але нас цікавить насамперед реакція Українців. Українські «патріархальники» з Риму не знайшли нічого кращого, як ... подякувати Папі за оборону українських інтересів. Чи дійсно українські чинники в Римі настільки обмежені й малописьменні, що не розуміють сенсу ватиканського листа до Пімена, в якому виразно **перекреслюється** ухвала синоду українських єпископів про «собор» 1946 року? Ні, справа тут не в обмеженості. Бо повторюється ця ситуація постійно, і не тільки в Римі.

Візьмімо полеміку між проф. Маркусем і проф. Магочієм у «Сучасності». Проф. Магочій, який закликає Українців з Лемківщини й Закарпаття «бесідувати по-руську» (а не по-українському) і будує «русинський» патріотизм, фактично гальмує процес консолідації української етнічної групи в Америці і, річ ясна, пробує перекинути насіння «руснацького» розколу і в Закарпаття. Професор Маркус, уроженець Закарпаття, виступив проти цього. Дискусія була досить гострою. Але чим закінчилась? Ризику під дискусією підвела коротка стаття Романа Ільницького «Сучасність», листопад 1981), де він каже, що ніякої гостроти й не було: був тільки «легкий спалах темпераментів». Адалі ще цікавіше: «Незважаючи на деякі різниці в оцінці минулого закарпатської землі, обидва історики прийшли до висновку, що процес її національного формування (відродження?) завершений: ця земля, її населення і його культура стали органічною частиною України.» Невже? Чи може я щось переочив? Читаю ще раз статтю Магочого — ніде не знаходжу тези про те, що він вважає Закарпаття «органічною частиною України». Та й, зрештою, в «Свободі» уже кілька разів писалося про «зустрічі Українців і Русинів» (про це буде далі), де Магочій репрезентує «русинську» групу, тобто ту, що не зачисляє себе до Українців. У чому ж річ? Чи Ільницький є настільки малописьменним, що не вміє читати по-українському? Ні, справа не в тому. Ільницький не тільки читає, але й пише добре. Мабуть, справа тут не стільки в інтелекті, скільки в **характері**.

І тут повертаємось до теми, зачепленої на початку. Є два способи реагувати на життя. Перший — ми беремо ту реальність, яка є (бо іншої нема), і вперто, терпеливо перетворюємо її так, щоб вона була нам вигідною. Але яка це тяжка праця! За неї візьметься тільки той, хто вірить у свою здатність довести справу до кінця. Якщо

вже Магочій став професором катедри української історії, то залишився один шлях: тиснути на нього, щоб він або викладав свій курс згідно з українською традицією, або відмовився від нього. І якби зусилля української громади були достатньо ефективними в цьому напрямі, проф. Магочій давно змінив би позицію. Інші нації так і роблять. Пригадую розмову з представником жидівської громади Торонта після мого виступу в конгресовій комісії у Вашингтоні, де я сказав, що між певними жидівськими групами і Москвою є мовчазна угода: ми будемо випускати ваших емігрантів, а ви зате ведіть в Америці анти-українську кампанію. Як уперто він домагався, щоб я зрезигнував з цих слів! О так, він був зацікавлений у контакті зі мною. Але за яку ціну, і на яких умовах?

Українські діячі умов не ставлять...

І тому вибирають другий спосіб реагування на життя. По-московському він називається: «что нам стоїт дом построи́ть, нарисуем — будем жи́ть» (в перекладі: ми дуже легко збудуємо хату: намалюємо — і будемо жити). Збудувати хату тяжко — намалювати легко. Так само тяжко витиснути з Магочія те, що нам треба. Але багато легше... **видумати** Магочія! Уявити його таким, якого ми хочемо. Чи то вимагає якоїсь праці: написати, що Магочій уже визнав Закарпаття Україною? Або написати, що Папа боронить наші інтереси (в той час як він руйнує). Українські «чіфи» вже не одно десятиліття живуть в такій вигаданій атмосфері. Замість того, щоб обмірковувати тверезо ситуацію і сказати:

хочемо Патріярхату? Готуймо гармати до війни з Римом. Бо є англійська приказка: якщо їх неможливо перемогти — з ними треба домовитись. Домовляються лише з тим, хто сильний, кого неможливо перемогти. Не сподіваймося, що Рим згодиться без бою на наш Патріярхат — це дитяча байка. З якої рації Рим мав би це робити? Кожний Патріярхат, який існує на світі, був відвойований у впертій боротьбі.

Але замість того, щоб глянути на **реальний** Ватикан і зробити висновки, почали **малювати** Папу. Домалювали йому все, що хотіли: маму, яка нібито була Українкою; дехто й досі домальовує йому діда з... Лемківщини (!?). А бабуся, прабабуся і кузини у нього були, без сумніву, з Полтави... Добре, нехай би та мама і була Українкою — що з того? Яке це має значення? Сталін був стовідсотковим Грузином — чи Грузія при ньому звільнилась від московського панування? Наполеон був Корсиканцем — чи відділив він Корсику від Франції? Бавляться навіть такою версією: англійська королева Елизавета II має нібито десь там, у стодванадцятому коліні, українське походження. Але вона про це не знає; треба піти і сказати їй — тоді вона стане українською патріоткою...

З тим, хто свідомо бреше, воювати легко: він рено чи пізно спіймається на брехні. Тяжче мати справу з тим, хто обманює себе самого. В українському провіді цілий час маємо справу з такими людьми. Невіра у власні сили породжує в них панічний страх перед необхідністю щось почати з власної ініціативи, чимось ризикувати; інакше кажучи — бути центром чогось. Вони відчують себе телям, яке мусить мати біля себе корову. Цей вічний комплекс **додаєтності** заставляє їх постійно шукати надію в чомусь **чужому**. І вони без кінця лізуть до когось з п'яними «братськими» поцілунками: до Папи, до кар-

динала Рубіна (в нього теж, виявляється, мати була Українкою...), а тепер нарешті — до Ізраїлю...

Ця метода жebraка, який лінується збудувати собі хату, і тому вічно малює її на чужій стіні, застосовується досить довго. Спочатку це був «Василь Вишиваний», що нібито мав збудувати нам Україну; потім Ленін (до його ікони молився не один Винниченко). Потім були інші й інші — аж до Шелеста. Навіть цей член московського політбюро і колишній офіцер НКВД, виявляється, хотів самостійно України, і був би навіть збудував, коли б не скинули (в усякому разі «Смолоскип» завзято поширює цю версію). Чого не видумає боягуз, аби тільки не брати на себе відповідальності! Навіть таке було: у 1914 році, коли російські війська зайняли Галичину, в Києві дехто... радів! Чому? Сподівалися, що тепер, разом з Галичанами, закипить українська праця. (Про це пише Дорошенко у відомих спогадах). Надія на кого завгодно (цей раз — на Галичан), тільки не на власні зусилля і власну спроможність! Аж коли в Києві побачили галицьких інтелігентів, везених до Сибіру (в тім митрополита Шептицького) — ілюзії пропали. Але чому вони взагалі виникли? Чи не було ясно з самого початку, що Росія завойовувала Галичину зовсім не для того, аби поживити українську працю в Києві, а навпаки: щоб загасити найбільше вогнище українства.

Це вічне ціпляння на чужу шкуру рекламується те пер як необхідність «співпраці» (з Жидами, Москалями і т. д.). Ясна річ, що ми, Українці, живемо не в порожнечі. Кругом нас є інші нації; все це чинники, з якими наш народ завжди перебуває в якомусь контакті. Але ж увесь не-український світ — це лише камінь; його треба дуже тяжко довести, щоб припасувати до нашого будівництва. Не-український світ — то не дитяче свято на Різдво; жодний Миколай не принесе заїди дарунків. Щоб мати користь із спілкування з чужими (Поляками, Москалями, Жидами), треба знати одну річ (наші діти її покищо не знають): нація починається з того моменту, коли вже нікого не люблять, крім себе. Чи раз нам доводилось чути від людини, яка жила в Німеччині: Німці нікого не люблять (крім своїх, звичайно). «Французи нікого не люблять, крім себе». Те ж — Англійці. Те ж — Еспанці; тільки в Еспанії це приховане звичливим ставленням до чужих. Як бачимо, це риса кожної сформованої нації: до чужих ставимось по-діловому, там нема з ким цілуватись. А правдива, реальна ширість може знайти вихід лише в своєму, національному середовищі.

Звичайно, цього вголос не говорять. Ніхто не каже дітям на Різдво, що Миколая нема; це тільки переадаптований тато, і купив він цукерки у склепі «не корнері», а не приніс з неба. Діти вірять у Миколая. Дорослі знають, що це тільки різдвяна гра, але мовчазна згода каже, що розкривати секрет не можна. Наші діти покищо не є дорослими...

Колись молодий Франко отримав добру лекцію на цю тему від Поляків. Він написав статтю про Міцкевича, де характеризував його як «поета зради». Повний «радикальної» наївності, молодий Франко вірив, що для Поляка-соціаліста є найдорожчим «поступ» (а не Польща), як і для нього. Але виявилось, що то трохи не так. Після статті львівські Поляки збойкотували Франка; він навіть мусив боятися, щоб не напали на вулиці. Це була позиція дозрілої нації; і «поступовість» Франка, і його інтелектуалістичні зв'язки з польськими літераторами були абсолютно перекреслені, як тільки він зачепив

польські інтереси.

Чи хтось з Українців поступив так само з Ізраїльтянином Сусленським, після того як він написав аргантну і примітивну статтю про Українця Мірчука (в Філадельфійській «Америці»? Ось деякі «перлини» з статті: Сусленський називає д-ра Мірчука «брехуном», «біологічним антисемітом»; статтю Лусі Давидович в «Нью-Йорк Таймс», де всі Українці характеризуються як «антисеміти» і «нацисти», називає «в основному правильною». Перш за все: як могла українська газета надрукувати таку статтю проти Українця? Може, вона керувалась «правдою»? Але чи знайдеться жидівська газета, яка заради цієї ж «правди» надрукує відповідь Мірчука? Найелементарніша мудрість мала б підказати редакції «Америки»: статтю Сусленського можна було друкувати в українській газеті лише при умові, що якась жидівська газета надрукує статтю Мірчука. Але такої газети не знайдеться. Елементарна етика мала б підказати редакції «Америки», що чужого не беруть у свідки проти свого! Ми можемо мати претенсії до д-ра Мірчука (я теж маю), але це наша, внутрішньо-українська справа. Друкувати ж аргументи Жиди Сусленського і доводити ними, що Українець Мірчук є «брехуном» — це щось найпідліше і найганебніше. Може римська, католицька етика «Америки» толерує це; але з точки зору української етики це злочин і повна аморальність. І от після такої статті Сусленський запрошується до Торонта, а КУК дає патронат на його виступ! Характерно, що КУК Торонта кілька місяців перед тим не дав згоди патрунувати українську маніфестацію 29-го травня, зорганізовану в обороні Українців проти інспірованих Москвою судів. Відмова ця тим більш дивна, що патронат КУК дається практично на все; дістати його — майже те саме, що вкинути «кводру» до щілини на вулиці і вииняти газету. Мабуть, якби на вулиці гавкав собака, і для нього хтось попросив би патронату, то теж не відмовили б; і українські газети написали б: «На Квіні коло 'Арки' гавкав собака під патронатом КУК». Але для української маніфестації патронату не дали. Чи це випадок? Ні, це типова історія. Ось лист професора Розумного з Вінніпегу до президента КУК, датований 22-го лютого 1971 року:

«В останніх тижнях ми були свідками двох виступів у пресі Екзекутиви Комітету Українців Канади, що заслуговують на признання — а це виступ в обороні засуджених в кінці грудня м.р. советським урядом лєнінградських Жидів; і другий виступ в обороні засуджених Литовців... Але парадоксальним дисонансом у цій акції є повна й загадкова відсутність такого ж виступу Президії КУК в обороні Валентина Мороза, в якого обороні стало все наше студентство, тільки не КУК...

Мені ніколи не буде ясно, якою льогікою користувалися люди, які формулювали протести проти засудження лєнінградських Жидів і Литовців, але переочили засудженого ще в листопаді минулого року Валентина Мороза».

Як бачимо, і в 1971 році сміливо давали патронат Жидам і Литовцям, а з Українцями воліли для певності почекати...

Цікаво, що українському загальному інстинкту підказав правильну реакцію: виступ Сусленського був збойкотований. До залі прийшло 40 людей; половина з

них — організатори. Фактично Сусленський говорив до порожнечі. А от керівникам торонтського КУК забракло цього здорового інстинкту. Ніхто з них не сказав Сусленському: Ви мусите відкликати свої слова про Українця Мірчука — інакше Ваш виступ не відбудеться. Ніхто з керівників КУК Торонта не спромігся на елементарну ідею, зрозумілу навіть дітям: запрошувати когось з Ізраїлю в даний час — це самогубство. Ізраїль є тепер разом з Москвою двома найбільш скомпрометованими режимами в світі. Після бейрутського голокосту опінія Ізраїлю впала дуже низько; симпатії світу повернулись до Арабів. Папа запрошує Арафата — КУК у цей час запрошує Сусленського, який заявив у виступі, що він... схвалює політику Бегіна, бо Бегін є «націоналіст». І це в час, коли навіть в Ізраїлі проходять грандіозні маніфестації (найбільші в історії держави) проти Бегіна! Вже після цих слів Сусленського Українці мали б вийти демонстративно із залі, якщо не здогадались зробити це після образ Сусленського на адресу Мірчука. Але щоб зробити це, треба не мати комплексу меншешварти і вірити в себе. Саме цей комплекс меншешварти в редакторів «Америки» привів до надрукування статті проти Мірчука. Цими людьми не могла керувати ідея паритету (ми друкуємо Жида при умові, що жидівська газета друкує Українця), бо вони ніколи в своїй уяві не ставлять себе на один рівень з Жидами. В їхній уяві Українець та українські спроможності — це щось дуже мікроскопічне порівняно з Жидами, чи кимось іншим. Той самий комплекс, який робить в їхніх очах все своє маленьким, роздуває все чуже до неймовірних розмірів.

Для миші кіт видається більшим за слона...

Цей комплекс миші, яка сидить під мітлою і боїться поворухнутися, щоб хтось не з'їв, робить деяких людей сліпими, і вони просто не бачать того, що мали б побачити нормальні очі. Механізм «це ми, а то чужі» в таких людях спить. Вони ніколи не помітять, що Сусленський використовує їх як двох баранів, які луплять рогами один одного, замість того щоб разом лупити когось третього, чужого. Сусленський застосовує простеньку хитрість: маже медом Гунчака і Прицака, які лишили «думе мире враження» в Ізраїлі, але обкидає багном Мірчука (натякаючи додатково, що то «бандерівець»). Отже — поділити Українців! А тоді вже легко сісти їм на шию, бо ж, як бачимо, «Америка» б'є Мірчука разом з Сусленським. Діячі цього типу ніколи не будуть тиснути на Сусленського (чи Магочія, чи Папу), щоб «витиснути» потрібну нам ситуацію. Чому? — Бо не вірять, що можуть витиснути. І тому роблять вигляд, що Сусленський (чи інший) є «добрим», таким як нам треба. Тобто кажуть, що йде дощ, в той час як їм заливають очі поміями.

Якщо хтось не вірить, що може досягти свого, тоді в нього неминуче зроджується психологія миші; хапнути і втекти, поки є нагода. Так «хапнули» Магочія на українську катедру в Торонті. Так «хапнули» англійського історика Конквеста до Гарвардського Українського Інституту, широко розрекламувавши, що він напише історію голоду 1933 року в Україні. Але потім Конквест заявив, що він буде писати історію «всесоюзного» голоду, викликаного соціальними причинами, а не національною політикою Москви в Україні. «Наш Голос» з Нью-Джерсі пише:

Чи вдасться переконати чужинця в історичній інтерпретації українського голоду — не знаємо. Гарвардські жертводавці мусять бути обізнані з повною шириною проблеми».

Значить, ніхто й не думав в'ясувати наперед умови, на яких Конквест може бути запрошений до праці над книгою. Його просто «хапнули», нічого не питаючи, і раді були, що він дався хапнути. Так само «нахапали» до українського інституту в Гарварді жидівських співпрацівників. Закінчилося це скандалом: один з них (Портер) в «Мілуокі Джорнал» опублікував статтю, у якій Українці фігурують як «антисеміти» й «нацисти». Після того керівники українського Гарварду почали вибачатись і заспокоювати публіку. Чи тому, що їм стало соромно? Та ні; вони просто бояться, що обурені жертводавці стануть менш щедрими. У незграбному чи то в'ясненні, чи то вибаченні (надрукованому в «Українських вістях» з Детройту) пишеться, що автор статті в «Мілуокі Джорнал» був лише «неофіційним співпрацівником» і «не отримував стипендії». Добре й за це... Значить, могла бути й така ситуація, що за гроші українських жертводавців цей «співпрацівник» писав би антиукраїнські статті... Після вибачень надруковано довгий список жидівських «співпрацівників» Українського Гарвардського Інституту. Їх більше десятка. Отже, на кожного українського співпрацівника припадає півтора жидівських. Чи не забагато? (Ясно, що при такій ситуації проф. Прицак залишає «миле враження» в Ізраїлі). Ясна річ, всі бажають, щоб в українському Гарварді були всякі співпрацівники: жидівські, арабські, африканські. Але на яких умовах? На якій же базі існує співпраця проф. Прицака з жидівськими науковцями, коли вони, будучи заангажовані в українській установі, можуть вільно писати протиукраїнські статті? Миш, що сидить під мітлою, умов не ставить...

І др. Мірчук, і всі ми отримали добру лекцію. Не одна хима їздить тепер до Єрусалима... І всі б'ють себе в груди, заявляючи, що дуже люблять Жидів. Др. Мірчук робив те саме, і то дуже щиро, як рабин на молитві в суботу... На виступі в Торонті 2-го липня він оповідав про свої зв'язки й успіхи в Ізраїлі. Коли зайшла мова про необхідність створити організацію для боротьби проти антиукраїнських судів, хтось сказав із залі: така організація вже є. Це «Комітет проти вживання совітських свідчень у західних судах». І 29-го травня «Комітет...» зорганізував маніфестацію в Торонті. Якої Ви думки про це? Др. Мірчук відповів: «Якщо ця маніфестація була проти совітів — це добре. Коли ж проти Жидів — це погано». Яка зворушлива турбота про Жидів! Коли б ми так турбувалися і про Українців! Якщо др. Мірчук не знав, проти кого була маніфестація, то міг прочитати в «Торонто Сан», яка тоді ж, 2-го липня, написала у спеціальній статті, що маніфестація була протисовітською. Зрештою, др. Мірчук і сам знав, що маніфестація була не проти Жидів, чи Арабів, чи Папуасів, а в обороні Українців. Але він знав також, що коли похвалить «Комітет...», одним з засновників якого є Мороз, то другий раз його на Крісті, до Визвольного Фронту, не пустять. Назвати його позицію шляхетною нема можливості; у таких випадках вживають іншу фразу: він знає, з якого боку хліб маслом намазаний. Що ж, др. Мірчук впав в яму, яку сам викопав. Він Українець, звинувачує фактично іншого Українця в антисемітизмі; тепер «Америка» звинувачує в тих самих гріхах і його.

Які ми мудрі...

Як бачимо, др. Мірчук співав свою пісню на тій самій «жидолюбній» ноті, як і Прицак, і Гунчак. Але досить було йому написати у своїй книзі кілька слів правди про Жидів, як усі ті «друзі», що запрошували його

до Ізраїлю, сказали: йди геть! Добре наука — але чи зрозуміємо її? Чи будемо обіймати або відпихати Сусленського в залежності від національних інтересів, як це зробив Ізраїль з д-ром Мірчуком?

Покищо еміграційний істаблішмент виявляє дивну сліпоту в розпізнаванні своїх та чужих інтересів. У «Свободі» ми бачили не раз смішні повідомлення про «зустрічі Русинів і Українців», навіть зі знімками. Ці повідомлення — то мабуть найкращий доказ гниття певного різновиду нашої політики. Сам факт зустрічі певних українських кіл з тими Українцями, які звуть себе «Русинами» — звичайно, позитивний. Ясно, що якась «русинська» газета може назвати цю акцію «зустріччю Русинів і Українців», тобто підкреслити, що вона Русинів не вважає Українцями. Це її право: вважати Українців з Закарпаття Русинами, Австріяками, Японцями чи навіть австралійськими аборигенами. Тут демократія — ми їм не заборонимо. Але коли українська газета вживає цю формулу («зустріч Русинів і Українців»), то це означає повний параліч думання. Бо цим самим ми визнаємо, що Русини не є Українцями! «Свобода» мусила написати, що це була зустріч двох груп Українців, одна з яких називає себе Українцями, а друга вживає старе слово «Русин». Можна було також написати, що то була зустріч Українців, об'єднаних в УККА, з Українцями, що об'єднані в Русинській (чи Руснацькій, чи Бог її знає) Асоціації. Можливі були й інші варіанти. Але якщо українська газета вживає формулу «зустріч Русинів і Українців» (тобто визнає, що Русини не належать до Українців), то це свідчить, що розуміння еміграційними діями національних інтересів упало до дитячого рівня.

• • •

Гадаємо, вищенаведеного матеріалу досить, щоб зробити висновок: описана постать еміграційного «чіфа» є типовою. Діах цього типу, зустрівши будь-яку перешкоду на своїй дорозі, не тисне, щоб усунути її, а моментально змінює напрям руху і йде в той бік, де перешкоди нема. Ясно, куди заводить такий напрям: в куток, у яму, в діру, під чортову хату. Туди, де ніщо не діється і не вирішується. А для виправдання кожний раз видумують версію, що цей напрям — якраз такий, як нам треба. У 1934-у році Німці були вже ямою, яку всі покинули, щоб там не бути закопаним. Ми ж якраз тоді почали робити з ними «політику»... Потім знайшли діру, що зветься Формоза — тоді, як всі світові сили покинули її і переорієнтувалися на континентальний Китай. Тепер такою дірою є Ізраїль, скомпрометований бейрутським голокостом. Кожний, хто має голову, тримається від неї трохи далі. Але не всі мають голову — дехто тільки шапку...

Голову тратять, як правило, теж від невіри у власні сили. Щоб виграти, треба шукати завтрашнього переможця, і з ним зав'язувати контакт. У 43-му році було ясно, що Жиди будуть завтрашніми переможцями, бо вони грали роль схованої пружини антинімецької коаліції. Але той, хто не має довіри до свого вміння оцінювати перспективу — той ніколи не впізнає у натовпі завтрашнього переможця. Така людина завжди горнеться до того, хто тепер має вагу; і завжди спізнюється, бо доки щось розпочне — сучасна сила стає вже минулою; це вічне хапання історичного коня за хвіст, а не за повіддя.

У 60-х роках в Україні з'явилося нарешті покоління,

що сіло на найсучаснішого, наймоднішого, найпопулярнішого у світі коня; ім'я його — дисидентизм. Уперше в історії українська тема зазвучала так широко. Мабуть, правду писала одна газета, що Плющ, якими б ні ського імени, ніж певний «чіф» за всю його еміграційну діяльність.

Але в еміграційних українських структурах для цих людей місця не знайшлось.

• • •

Висновок? — Єдине, що має сенс в сучасному українстві — це виховання довіри до власного Мозку. Тільки ті групи і люди, які розуміють вагу даної проблеми і шукають її розв'язки, працюють реально для української перспективи. Не має значення, чи вони належать до «більшого» або «меншого» УККА. Хто кого переголосував на останньому СКВУ? Від якої групи відійшов Гайвас і до якої прийшов? Цим дрібним горохом заповнені українські газети. Але горох є горохом. З нього не збудуєш мур української перспективи — тут потрібні важкі каменюки. Таким каменем є характер — тверда віра у власну спроможність вирішити — перебороти — зробити. Якщо виховаємо таких людей — будемо мати своїх Бжезинських і Войтилів на світовому форумі.

Українська діаспора за післявоєнний період не дала жодної особистості, помітної в світі. Основна причина — відсутність характеру.

Згадаймо три постаті: Липинський, Старосольський, Шептицький. Кожний — помітна сторінка нашої історії. Вони однакові в тому, що на початку життя вважали себе Поляками, — так їх навчили батьки. Потім всі три сказали собі: «мій рід не польський, тільки спольщений. Повертаюся до Українців!». У чому ж секрет їх успіхів? — Вони мали віру в українські спроможності. Бо якби не мали її, то не перейшли б від Поляків до нас.

То ж шукаймо шляхів до сповнення цієї місії:

виховати українську людину, яка каже: гра світових чинників важлива. Але головне для виграву — це мої власні зусилля і моє тверде Хочу.

"Анбаазіс"

Герб гетьмана І.Мазепи

К Р І З Ї С М І Х І С Л Ь О З И

На відзначення ювілею Леніна в Москві не так давно було влаштовано змагання на приз за найкращий анекдот - п'ять років санаторійного відпочинку в селі Шушенському, в Сибірі, де Ленін жив на засланні.

- Чи в ССРС є злодії?
- Немає. Люди самі крадуть.
- Чи люди будуть красти й при комунізмі?
- О так, якщо до того часу ще буде що красти.

Злодій до сторожа: "Що ти кричиш? Який я злодій? Я ж беру зі своєї рідної фабрики!.."

П І С Н Я - "Україно, рідна мати,
Не вкрадеш, не будеш мати
І помреш ти рано навесні".

- Чому в ССРС немає м'яса?
- Тому, що ССРС так швидко біжить до комунізму, що худоба й свині не встигають бігти за ним.
- Яка різниця між колективом і клікою?
- Колектив - це МИ, а кліка - це ВОНИ .

У 1957 році Хрущов став єдиним вождем ССРС, ліквідувавши антипартийну групу Молотова й Маленкова. Виникла гостра проблема з літеркою М у алфавіті. Не тримати ж її там із-за одного Миколы, бо, як говорили люди, не тільки Молотова й Маленкова не стало, а й молоко, мовляв, немає, м'яса немає, маргарину також немає. Та, мабуть, із-за слова Москва таки лишили цю літеру в алфавіті. Може, китайці її колись викинуть, разом з Москвою, перейменувавши її на Хіносіті.

Будинок польського парламенту називається Сейм. Туристи питають варшавців: - Чому ваш Сейм круглий?
- А хіба цирк буває квадратним? - кажуть на це варшавці.

Дружній обмін і брагня дружба між народами: Москалі забирають з України українське вугілля, забирають сталь, пшеницю, буряки, навіть, робітників, а взамін дають українцям свою конституцію, свою мову, своїх урядовців, концетраційні табори, тюрми та К. Г. Б.

У 1654 році Богдан Хмельницький, під натиском Польщі та Ватикану, вступив у союз із Москвою. Це не висохло чорнило на підписах договору, як Москва почала свою загарбницьку політику щодо України. Українці давно знають, що той "союз" був помилкою їхнього гетьмана. Минули століття з того часу, коли одного дня жителі Києва побачили на вулицях свого міста старого чоловіка, що своїм одягом нагадував їм гетьмана на коні перед Софіївським Собором.

- Так, товариші, - сказав старий гетьман, - я Богдан Хмельницький. Триста років тому я вступив у союз із московським царем. Але то була моя страшна помилка. Україна мусить бути вільною й незалежною державою. Один із киян підійшов до нього й каже: - Ти божевільний! Що ти говориш? Та тебе зараз арештують за такі слова".

- Так, - відповів старий гетьман, - тоді, триста років тому, я, мабуть, справді був божевільний. За те, що так необачно занастив Україну, блукаю по світу ось уже більше, як триста років, бо за цей непроцєнний гріх не пускають мене ні до раю, ні до пекла.

М. Шлемкевич.

НОВОЧАСНА ПОТУГА

(Ідеї до філософії публіцистики)

КРИЗА УКРАЇНСЬКОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ

Трагічне життя, рівнобіжно трагічна доля нашої преси. Злети життя, одночасно злети української публіцистики, а його кризи це й її кризи. Одну з найглибших ми переходили в роках перед останньою війною, під час неї, і сьогодні ледве починаємо одужувати. Кажемо, що ця остання криза одна з найглибших, бо вона, як бачитимемо, спричинена не тільки зовнішніми втручаннями, але й унутрішніми мотивами.

Постає питання: чи публіцистика співвина в кризі духа останніх часів, чи навпаки її заламання це тільки відгомін загального заламання? Сьогодні після довгого і то кількратного позитивістичного перевишколу, ми обережні і маємо особливо загострену критичну увагу, коли йдеться про причинові зв'язки. Саме тут так легко зробити логічну помилку, що проти неї виступав ще Девід Юм у 18-ому столітті, помилку неправильного висновку із часового слідування: — *post hoc, ergo propter hoc*. Із того, що якесь явище йде після іншого, не можна робити висновку, що перше є причиною другого. Ото ж було б занадто відважно обвинувачувати нашу публіцистику за ту інтелектуальну і моральну кризу, що її переживало головню західне і еміграційне українське суспільство поза советським кордоном у роках поміж двома світовими війнами. І хоча з попереднього ясно, яку велику і рішальну роль приписуємо публіцистиці, зокрема в нашому світі, і хоча не можемо заперечити факту, що в публіцистиці 30-х років, найвиразніше, навіть найголосніше позначилася та криза, то все ж не вважатимемо публіцистики першою винницею. Вона була в функціональним зв'язку із життям, отже віддзеркалювала його кризу і з свого боку впливала на неї. Її засоби вислову — стаття, фейлетон, нарис — одні з найлегших, тож вона найскоріше виявила недугу. Вона не відкидала її одностайно, вона прийняла її отвертим серцем, і тим не так спричинила, як підсилила і поглибила її.

Як зазначено вище, криза мала зовнішні і внутрішні причини. До зовнішніх треба зарахувати найперше чужий натиск, головню на сході, натиск тоталітарної комуністичної диктатури. Свобідна публіцистика замовкла. Не зразу! 20-ті роки це ще бій, що виявляв іноді особливе напруження, навіть горді виклики, героїчні зваги, за котрі їх авторам доводилося йти в заслання, або й на смерть. Не письменник Хвильовий, але в першій мірі публіцист Хвильовий, мусів пустити собі кулю в лоба. І хай скільки страшних жертв принесла в ті роки українська культура, найяскравіші з них: смерть публіциста Хвильового і заслання та

смерть режисера Курбаса. Знову публіцистика і театр — перша бойова лінія сучасного духа!

В Західній Україні і в пресі еміграції 20-их і 30-их років, розкинутої по Європі, при всіх поліційно-цензурних пакостях, не відчувалося такого тиску. Звідси добрий рівень її, признаний навіть ворогами. Війна 1939 року змінила й ті умовини. Цензура німецької влади накинута тим кільком органам, що мали змогу появлятися, нестерпні рами, а іноді накидала навіть і зміст. Це спричинило відхід від публі-

цистики дотеперішніх її представників. Можемо пройти орган за органом, наші щоденники, тижневики, місячники 20-х і 30-х років. Чільні керівники різних політичних партій, організації були одночасно редакторами, або дуже близькими співробітниками пресових органів свого напрямку. Від 1939 року справа радикально міняється. Представники виразних соціально-політичних ідеологій відходять у тінь. Преса з конечности стає тільки, або майже тільки інформаційною пресою, і то знову ж з конечности досить односторонньою інформаційною, з трудом, а все ж таки зберігаючи рештки своєї достойности. Вільше можливостей свободи, зате малі можливості ліцензій і паперу мала літературна і мистецька журналістика, що далі старалася нести прапори високого рівня. Разом із зовнішніми причинами зникають і їх наслідки. До публіцистики повертаються її колишні відомі представники і разом із молодими, свіжими силами створюють нову публіцистичну еліту.

Глибші і тяжчі до переборення наслідки мали внутрішні причини кризи. П о с л а б п а т о с п р а в д и, або цілком і то свідомо відкинуто його. Виявом цього була наша „софістика“ 30-их років, що найголосніше виступила в публіцистиці. Характеризувати панівну верству нашого духа того часу назвою взятю з давньої грецької історії дозволяють численні подібності.

Як давня грецька, так і наша софістика мала два виразніші обличчя. Одне, це — що так висловимось — грайливий, легководуний скептицизм. Його представники не то не вірять у якусь об'єктивну правду духа й життя, їм взагалі це питання не болять. Вони граються блисками мислі, як шукарі світличками. До кожного явища вміють підходити з одного і з другого, а то третього і четвертого і тд боків. Для них усі ствердження релятивні, а мірою їх цінности є не правдивість чи помилковість, але блискучість, несподіваність, що ошелешує й дивує, вигідність, корисність і то часто в найнижчій, матеріальній того слова значенні.

Друге обличчя тієї софістики — це ірраціоналізм, прийнятий неначе об'явлення молодого і впливового, публіцистичною і політичною течією націоналізму кінця 20-х років і в 30-х роках. Поверховна критика могла б бачити в тім духовім напрямку тільки моду, принесену з чужини. Але з віддалі років мусимо спокійніше і справедливніше оцінити його. Були там

природні, з українських потреб часу і з українського духа постали риси. В тому ірраціоналізмі був слушний бунт проти інтелігентщини, відірваної від життя і прагнень народу, проти перецінювання розумових програмок, що ставали іноді в рішальні революційні роки дорожчими життя. Отже була в тому рухові тривога, щоб провідна верства не порвала зв'язків із почуваннями і прямуваннями народної душі, щоб вона тим самим не відрізувалася від джерел своєї сили. Значить, був це зворот до життя, щиро українська туга за його близькою.

Але ті здорові основи і зачатки занадто скоро викривилися модними і цілком уже неприродними для нашого духа крайностями алогізму і аморалізму. Для української публіцистики вони означали підрип власного коріння. Алогізм, себто піддавання розумовій праці під диктат пристрасей, означав відмову від політичного завдання і обов'язку публіцистики, що ми спробували накреслити їх на початку. Ми бачили в публіцистичній праці шукання того, що назвали ми об'єктивним розумом народу, шукання вирішеної вже в душі народу розумної пересічі, рівноваги узгіднених чи вирівняних гадок. Передумовою таких шукань є спільна база однієї, для всіх однакової та обов'язкової логіки. Відречення від неї — це тим самим відречення від такого шукання спільної мудрости, або хоч приблизно узгідненої середньої точки при різноманітності поглядів. Тоді залишається тільки єдиний шлях до єдності: диктат, духовий примус. Переконавання уступає місце перекрикуванню, перекривлюванню думок і слів, всьому вишуканому духовому теророві, що практикується в такій програмово алогічній публіцистиці занадто ревню, і то ще й сьогодні.

Аморалізм — друга, більш життєва сторінка того ж викривленого ірраціоналізму, освячував такі засоби в публіцистиці, таку волю до влади за всяку ціну. Одночасно він поривав зв'язки з найкращими традиціями дотеперішньої української творчости, особливо в публі-

цистиці, що непохитно і незрадливо шукала доріг до вічної мрії українського життя: краси з'єднаної з правдою-справедливістю.

В обох напрямках софістики знайшли вираз репрезентативні тоді політичні формації нашого світу. В софістиці легкодухного скептицизму заспокоювалася дотеперішня еліта ліберальної демократії, що пускала з своїх рук поводи життя. Типове явище для еліти в розкладі. В софістиці алогізму і аморалізму знайшов вираз нетерпеливий гін до влади нових молодших шарів суспільства, що хотіли перстрибнути через усі інтелектуальні прогалини і моральні перепони.

Внутрішня криза нашої публіцистики ускладнилася ще одним чинником, і то економічного характеру. В критичні 20-ті і 30-ті роки вперше в історії нової української публіцистики виступив приватний капітал у постаті підприємця і організатора преси. Досі знала українська преса приватний капітал (світлий приклад Євгена Чикаленка і його відношення до київської „Ради“) і громадський капітал (напр. відношення львівських банків до „Діла“) у ролі мецената, що залишав редакції духову автономію і редакторам достойну свободу. Новий приватницький капітал у своїм, молодечім ще, не-окультурненім розгоні дивився на пресу як на засіб заробітку і піддавав її законам базару, отже попиту і подажу. Це обнизило рівень і достойність преси та її працівників. Вони часто під прикриттям тиском капіталу переставали бути виразниками шукання правди й боротьби за неї, а ставали тільки зарібниками, які роблять те, що подобається базарові, і що робить виріб поплатним. Такий стан ще поглиблював аморалізм і алогізм, описані вище. Продажність духа знаходила в тих теоріях своє оправдання і, навпаки, платила тим теоріям данину, рекламуючи їх. Результатом була нова поява, новий тип редакторського спеца, що може писати і друкувати всюди, без огляду на напрямок часопису, але тільки з огляду на менші чи більші можливості спокою і заробітку.

ЄВАНГЕЛІЯ НА РІЗДВО ХРИСТОВЕ

Коли ж Ісус народився у Вифлєсмі Юдейськїм, за царя Ірода, то прийшли в Єрусалим волтви від сїд-сонця, та й кажуть: де народжений Цар Юдейський? Бо ми бачили зїзду Його на сїодї, і прийшли поклонитися Йому. Псчувши це, цар Ірод стривожився і звесь Єрусалим з ним: Та зібравши всїх первосвященників і книжників людських, питавсь і їх: де повинен народитись Христос? Вони сказали йому: у Вифлєсмі юдейськїм: бо в пророка написано так: І ти, Вифлєсме, земле Юдина, нічим не менша еси між державами юдиними: бо з тебе вийде восвода, що спасе народ Мій Ізраїля. Тоді Ірод тайкома закликав до себе волтвів і випитував у їх про час, коли зїзда з'являсь. І відправляючи їх у Вифлєсм, сказав: підїть і пильно розвідайте про Дитя, і коли знайдете, то дайте мені знати, щоб і мені піти поклонитися Йому. Вони вислутавши царя, пішли. І от зїзда, що бачили вони на сїодї, пішла поперед їх, аж поки прийшла і стала на тім місці де було Дитя. Як примітили вони зїзду, зрадувались дуже великою радістю. Увійшли в хату, побачили Дитя з матір'ю Йсїс Марією і, впавши поклонилися Йому; та відкривши скарби свої, піднесли Йсусу дари: золото, ладан і смирну. І прийнявши у сні вістку, щоб не вертатись до Ірода, іншою дорогою пішли до свого краю.

(Матеїя 3, 1-12)

ПРО СТАРШОГО БРАТА

Як відомо, в Україні з віків було заведено так, що менші брати й сестри слухали й поважали свого старшого брата за розум і справедливість. А особливо тоді, коли помирав їхній батько й старший син ставав головою сім'ї й господарем хати й господарства. І добре жилося тим братам і сестрам, у яких старший брат був і мудрим, і справедливим. Він і порадить, і розрадить, злегка насварить, коли треба, і помирить розсварених. Гірше було тоді, коли якийсь старший брат проявляв самодурство, надуживаючи своїм становищем. Тоді в хаті було не життя, а пекло. І колишня мирна сім'я розпадалася.

Бувало й так, що котрийсь із молодших братів, сильніший за старшого, перебирав владу, відіхнувши старшого набік. Найгірше ж буває тоді, коли до вас на роль старшого брата втешеться, пробачте на слові, якась свиня, якій море по коліна, вірніше, якийсь кабан або кнур, подібний до того, про якого писав англійець Джордж Орвел у своїй повісті "Колгосп тварин", де в ролях старшобратських вождів виступають Ленін, Троцький та Сталін.

Не краще буває й тоді, коли вам нав'язує своє старшобратство якийсь пігмейський держиморда. Буває й така цяця! Ось, наприклад, для того, щоб показати, що ніякої України ніколи не було, немає й бути не може, його хор проспівав в радіо задушевних закарпатських колядок, назвавши їх "юго-западно-руськими". Ось він у своїй газеті обізва великого Тараса відомим російським поетом. Напише, що в канберській протестаційній демонстрації на пошану жертв голодомору 33-го року, брало участь не дві тисячі, а лише кілька сот демонстрантів. Не згадає, що в демонстрації солідаризувалися поляки, мадяри, білоруси й балтійці і що там не було "старшого брата", що так "уболює" за долю України. За те згадає, що з голоду померло не 7-8 мільйонів страдників, а всього-навсього кілька мільйонів. Згадає ще раз чи два оте "кілька", а потім висловить обурення за вживання на демонстрації слова РАШІЯ, бо, мовляв, треба боротися всім спільно проти інтернаціонального комунізму, який поневолив Рашію, а що буде потім, — пігмей не пише, маючи на думці, що знову буде Рашія, не червона, а "белая", а України як не було, так і не буде. Та й навіщо вона здалася, марить він, коли скоро весь світ називатиметься одним, єдиним, неподільним, найсолодшим з усіх слів — РАШІЯ.

А де той старшобратський пігмей живе, не треба подавати адреси. Тут, в Австралії. Огляньтесь довкола, — побачите.

Жінки на вершинах

У половині червня ц. р. уся міжнародна преса в усьому світі розписувалася про британського прем'єра Маргарет Тачер, яка у парламентарних виборах розторошила обидві опозиційні партії і доказала свою рідку в історії Англії популярність в народі. Маргарет Тачер, „залізна леді“, як її зовуть її земляки, здобула собі вже славу, як один із найвидатніших сучасних „державних мужів“ — бо ще не викували терміну „державна жінка“.

У зв'язку з конфліктом між президентом Регеном і Конгресом за ставлення до загрожених комуністичними партизанами країн Центральної Америки та приїздом до Вашингтону президента Ель Сальвадору, можна було вичитати твердження добре поінформованих коментаторів, що справжнім архітектором американської політики супроти Центральної Америки не є ані президент Реген, ані державний секретар Шульц чи секретар оборони Вайнбергер чи дорадник у справах безпеки Клерк, а амбасадорка ЗСА в Об'єднаних Націях, Джейн Кіркпатрік, колишня професорка політичних наук у Джорджтаунському університеті у Вашингтоні.

У минулому тижні Верховний Суд прийняв рішення, яким поширено право жінок переводити аборти, скасувавши обмеження цієї операції до перших трьох місяців вагітності та дозволивши, щоб жінки могли переводити аборти не тільки у шпиталях, але й у приватних клініках. Проти будь-якого злагіднення обов'язуючих законів у справі абортів була перша жінка у Найвищому Суді, Сандра Дей О'Коннор, яка, — читали ми, — рішуче обороняла принципове становище консервативних кіл суспільства і католицької Церкви проти абортів, аргументуючи, що всякі полегші в цій справі — це не поширення „правлюдини“ ані не потвердження права жінок розпоряджатися собою, а потурання сваволі в ділянці моралі, яка настала на місце свободи. І знову можна було вичитати похвалу на адресу тієї жінки на найвищому становищі в американському судейському апараті, яка має відвагу протиставитися думці старших за неї колег з Верховного Суду та обороняти принципи моралі в родині і суспільстві.

У минулу суботу вилетів у космос новий корабель, „Челленджер“ („Виклик“), при чому центр уваги всього світу зупинився на особі першої американської астронавтки, 32-річної Саллі Райд. Це вже 38-ма з черги американська

місія досліджування сферичного обширу та можливостей використання його для практичних цілей. Але дотепер всі 37 попередні місії були доменою чоловіків — тепер цей їхній монополь закінчився. Саллі Райд, доктор філософії із спеціальністю аерофізики, працює від 1978 року у центрі американських космічних дослідів у Гюстоні, Тексас. Вона не єдина, яка має високі фахові студії і працює в аеронавтиці: її вибрали з-посеред вісьмох кандидаток до цього лету. Вона є першою американською астронавкою, але перед нею були вже дві росіянки — Валентина Терешкова, що летіла із „Востоком 6“, і Светлана Савіцкая із „Союзу 7“. Проте ні одна з них не мала тієї освіти, що Саллі Райд: крім астрофізики, вона студіювала біологію, круглоземну механіку, математику і комп'ютерську техніку.

Всі названі жінки на високих становищах не виреклися своєї життєвої місії жінок. Маргарет Тачер і Саллі Райд особливо принадні, обидві одружені. Саллі Райд вийшла за астронавта Стіва Говлі. Вона займається легкоатлетикою й особливо любить гру в тенніс. Але вона, як жінка, все ж покривджена: з усіх п'яти членів залоги „Челенджера“ вона має найнижчу платню: 42,653 доларів річно.

Від непам'ятних часів величали жінок за їхню красу. Знайдена у 1820 р. під час розкопів на грецькому острові Мілос скульптура Венус — так і прозвана Мілоською, тепер у паризькому Луврі, була твором невідомого скульптора мабуть із VI сторіччя перед Христом. Були трагічні жіночі постаті у всесвітній історії. Шотландська королева Марія Стюарт згинула, засуджена на смерть своєю суперницею Єлизаветою I 1567 року. Французьку монархиню австрійського роду Марію Антуанетту стратили на гільотині під час Великої Революції 1793 року. Французьку національну героїню, Жанну Д'Арк, згодом канонізовану, спалили на кострі 1831 року. Були в античному світі славетні володарки, як єгипетська Клеопатра. Але були ще в минулому сторіччі базари, на яких продавали жінок, як товар. Сьогодні дивоглядним чи навіть смішним видається рух перших французьких суфражісток за жіночі права. Голда Меїр стала однією із засновниць держави Ізраїля. Індіра Ганді — це теж індійський „державний муж“. Саллі Райд — це останнє прізвище жінки на довгому-довгому списку жіночих постатей, які „наздигнали і перегнали“ чоловіків у різних ділянках людського поступу. Вони дісталися на вершини людського генія, який перестав бути монополем чоловіків.

Добра і гарна жінка подібна до гарної книжки, — розважає, вдохновляє, поучає, деколи вживає за багато слів, але як відповідно оправлена і удекорована — невідхильна. Хотів би могли собі дозволити мати цілу бібліотеку...

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА ВІКТОРІЇ подає до відома громадянства Календарець запланованих імпрез У.Г.В. на 1983 - 1984 роки:

- 31.12.83 - Вечір Сильвестра.
- 8. 1.84 - Концерт Колядок і Шедрівок.
- 12. 1.84 - День Солідарности.
- 13. 1.84 - Маланка.
- 22. 1.84 - Свято Державности.
- 11. 3.84 - 45-ти ліття Карпатської України.
- 25. 3.84 - Свято Шевченка.
- 20. 5.84 - Свято Героїв.
- 2. 6.84 - Вечір Фундаторів.
- 8. 9.84 - 35-ти ліття У.Г.В.
- 23. 9.84 - Загальні збори У.Г.В.

Реф. преси й інформації У.Г.В. Ольга Терлецька.

НОВІ ВИДАННЯ.

В плані відзначення Великого Голоду в Україні 1932-33р.р. заходами Національного Комітету для Відзначення 50-ої річниці насильного голоду /Англія/ видано брошуру про голод англійською мовою п.н. "Агонія Нації", що її написав молодий історик Степан Олеськів, з передмовою британського журналіста Малколма Магеріджа, наочного свідка цієї жахливої події в нашій історії.

-Брошуру можна набуту у висилковій книгарні п.Фокшана, 16а Проспект Ст., Гленрой, Вік. 3046.

Вийшло друге видання давно випроданої, популярної книжки Д. Чуба: "В лісах під Вязмою", а також в англійській мові під титулом: "Вест оф Москва". Книжки можна набуту безпосередньо від автора: 36 Персі Ст. Ньюпорт, Вік. 3015. Цього-ж автора вийшла брошура англійською мовою: "Як Москва русифікує Україну".

Radich, Stepan: Catalog of the Publications of the Volynian Bibliographic Center. Bloomington, Ind., "Volyn Society", 1982. 59 p. (Volynian Bibliographic Center: Publications: No.: 17).

Рідко в нас видають поза Україною і в Україні бібліографії наших наукових інституцій, дослідних центрів та професійних товариств чужими мовами або індекси чи описові каталоги їх видань. Заходом Степана Радіона з Австралії в 1982 р. вийшов у Блумінгтоні, (Індіана) каталог видань Волинського бібліографічного центру англійською мовою, охоплюючи 16 назв від 1968-1979. Основникові й голові Волинського бібліографічного центру Максиму Бойкові належить 13 назв, тобто бібліографій та 3 монографії, якіс життєпис подає пок. Юрій Фединський із оцінкою його діяльності. В бібліографічному огляді на ст. 11-й подано, що за роки 1968-

1982, видано вже 21 назву і то 14 бібліографій та 7 монографій, з яких 18 належить Максимові Бойку. Всі вони подані з належним описом і бібліотечними картками Конгресової бібліотеки у Вашингтоні в хронологічному порядку появи. Починається цей огляд історією кооперативної бібліотеки Волині з 1968 ., далі йдуть довідник бібліографії джерел історії Волині з 1969 р., бібліографія періодики Волині з 1970 р., економічні та соціальні проблеми в історії Волині з 1971 р., історично-бібліографічний нарис друкарства Волині, 1578-1830 з 1972, Острозький літописний пам'ятник, 1500-1636 з 1972, бібліографічний довідник поселень Волині XIX ст., та Волинська, матеріали до бібліографії, обидві з 1973, також бібліографія церковного життя Волині з 1974 р. всі Максима Бойка. Як випуск ч. 10 бібліографічного осередку бібліографії Волині подане „Карбоване

друком Степана Радіона": біо-бібліографічний огляд 25-ліття літературно-публіцистичної праці, виданої за редакцією М. Бойка, 1975 р., як теж бібліографічний огляд збройної боротьби Волині з 1976, бібліографія його тридцятиліття з 1977 та Культурна праця волинців у Північній Америці з 1978 р. Як випуск ч. 14 поданий Шайда Пилип з працею про народну творчість Волині, теж із 1978 р., Далі йдуть праці М. Бойка про Палеографію і папірні Волині, Острозьку та Дерманську друкарні, про друкування в Почаєві і Крем'янці, про Острозьку Біблію, Крем'янецький збірник та додаток — його видань, а на кінець опис цього збірника, як ч. 21 видань того осередку, як також особисте листування і факсиміле відповідей та праці з бібліотечі, особливо поліпшення каталогу М. Бойком.

Ол. Соколюшин

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

Г Р У Д Е Н Ь

- 1240 Зруйнування Києва ханом Батисем.
- 1264 Помер Данило, князь і король Галичини й Волині.
- 1724 Ув'язнений Петром Першим, помер у Петропавлівській фортеці наказний гетьман Павло Полуботок.
- 1764 Указом цариці Катерини Другої скасовано Гетьманщину.
- 1778 Народився письменник Григорій Квітка-Основ'яненко, творець новітньої української повісті. Найбільшу славу принесла йому п'єса "Сватання на Гончарівці".
- 1803 Проживши 112 років, помер на Соловках Петро Кальнишевський, останній кошовий Запорозької Січі.
- 1840 Народився Михайло Старицький, славний драматург, поет, письменник, режисер і керівник театральної групи, до якої входили найвизначніші актори Кропивницький, брати Тобілевичі, Заньковецька... Відомий такими творами: "Як ковбаса та чарка", "Ой, не ходи, Грицю", "За двома зайцями", "Оборона Буші", "Богдан Хмельницький". Автор пісні "Ніч яка, Господи!"
- 1856 Народився актор Микола Садовський/Тобілевич/, брат Карпенка-Карого та Панаса Саксаганського.
- 1868 Заснування "Просвіти" у Львові, громадської організації для ширення освіти серед народу.
- 1873 Заснування у Львові Наукового Товариства імені Тараса Шевченка, неофіційної академії українського народу.
- 1878 Народився в Сумах поет-лірик Олександр Олесь-Кандиба, ніжний співець Української Революції/1917-23/. Помер 1944 року в Празі. Хоч і дуже бідував на чужині, вболіваючи за рідним краєм, не піддався більшовицьким намовлянням вернутися в Україну.
- 1889 Народився письменник Спиридон Черкасенко, відомий творами "Казка старого млина" та "Про що тирса шелестіла". Помер 1940 року за столом, з пером у руці, не дописавши останнього твору.
- 1918 Абдиґація гетьмана Павла Скоропадського.
- 1932 Поляки замучили Біласа й Данилишина. Василь Білаш був бойовиком СУН, брав участь у нападі на польську пошту в Трускавці й замаху на польського політика Голувку. Білас і Данилишин були повішені поляками у Львові 23/12/1932 року.
- 1934 Загинули з рук Москви 28 українських письменників: Косинка, Влизько, Фальківський та інші.
- 1936 Помер співець Буковини, великий український новеліст Василь Стефаник, тонкий знавець селянської психіки...
- 1938 Встановлено назву "Карпатська Україна" й проголошено українську мову державною. Карпатську Україну проголошено державою.
- 1944 Загинув у бою письменник і політичний діяч Юрій Липа.

П Е Т Р О К А Л Ь Н И Ш Е В С Ь К И Й

Останній кошовий отаман Запорозького Війська. Походив з української шляхти Лубенського полку. Коли в 1775 році "вража баба" Катерина ліквідувала Запорозьку Січ, Кальнишевського було обвинувачено в протимосковській діяльності й запро́то-рено в Соловецький монастир на Білому морі, де він, замкнений у самотній келії, прожив 25 років. Звільнений з ув'язнення в 1801 році, в Україну вже не вернувся. Два роки пізніше помер. Незадовго перед звільненням почали його випускати з келії, та й то лише три рази в рік: на Різдво, Великдень і Спаса. Сторожа не дозволяла йому розмовляти з людьми. Був худий і сухий від старости, увесь сивий, одягнений по-козацькому в синій китайчастий хупан з двома рядами гудзиків.

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА МИТРОПОЛИТОВІ ЛИПКІВСЬКОМУ

Ідея побудови пам'ятника Великому Митрополитові, що виникла серед української православної молоді Америки й швидко підхоплена вірними УАПЦ, перетворилася в дійсність. Урочисте відкриття й посвячення пам'ятника відбулося 23 жовтня цього року. Масову участь у цій історичній події взяли українці не тільки з США, а й з Канади, Німеччини та інших країн. Урочистості почалися в суботу, 22 жовтня, бенкетом. Після молитви вступне слово виголосив Ю.Криволап, Голова побудови пам'ятника. Під звуки жалібного маршу він зачитав імена ієрархів УАПЦ, що віддали за неї своє життя. Голова зазначив, що пам'ятник побудовано зусиллями українців не тільки православних, а й католиків, які складали на нього пожертви.

Петро Матула виголосив головну доповідь, після якої почалася мистецька частина національно-церковного характеру. Виступав ансамбль бандуристів "Гомін степів" під диригуванням Ю.Китастого. Від молоді промовляв Андрій Шевченко. Було видано грамоти за внесені пожертви.

23 жовтня урочистості продовжились архиєрейською Службою Божою, очоленою Бл.Митр.Мстиславом в асисті вищого духовенства та священства й масової участі вірних Церкви. У проповіді митр.Мстислав зазначив, що поставлення пам'ятника Великому Митрополитові - це виявлення всеукраїнської пошани до Велетня Духа і Божого Благовісника українського народу в час його зриву до вільного й незалежного життя у власній державі.

Панахида, з огляду на дощ, відправлялася в церкві. Після неї рушила масова процесія, очолена Владикою та духовенством, до пам'ятника, де було відправлено чин посвячення, супроводжуваний масовим співом "Спаси, Боже, люди Твої і поблагослови насліддя Твоє..."

Працівники радіостанції "Голос Америки" записали перебіг цієї надзвичайної події, щоб вістку про відкриття пам'ятника донести в Україну. З нагоди відкриття пам'ятника надійшли вітання від українських ієрархів, розсіяних по світу, та численних організацій. Одне з них подаємо повністю.

Слава Ісусу Христу!
Рим, дня 4 жовтня 1983

Авгальна Управо!

Спасибі за Ваше запрошення на відкриття і посвячення пам'ятника світлої пам'яті Митрополита Василя Липківського. На жаль, не можу приїхати, щоб узяти участь в цій історичній хвилині вислову вдячності і молінь за цю велику постать нашої Української Православної Церкви початку ХХ-го століття. Радію з глибини душі, що Великий Митрополит-сученик і ісповідник Василь матиме на вільній землі свій пам'ятник для свідчення і науки перед своїми духовними дітьми і чужинцями у свободному світі про нашу неволю, страдання і змагання за христову правду на Сході Європи.

Моїми молитвами буду з усіма Вами в цей пам'ятний день посвячення пам'ятника.

Благословення Господнє на Вас!

† Й о с и ф

Патріарх і Кардинал

Слава подвигу великого Ієрарха і патріота сяс своїм нетлінним світлом у нинішній пустелі національного лихоліття, сяс і кличе нас до обов'язку, до служіння вищій ідеї.

ЛИСТОПАДОВИЙ ЗРИВ І. . . 4-ий С К В У

Першого листопада цього року минула 65-та річниця Листопадового зриву. Це був один із світлих моментів в історії нашого народу, особливо в історії його західної вітки, яка після поділів Польщі у 18 ст., як коронний край Галичина, аж до 1918 р., була своєрідним сурогатом польської держави під Австрією.

У склад австрійського уряду завжди входили один-два міністри поляки, які пильно оберігали польські інтереси в уряді та в державі. Царським намісником для Галичини, який був шефом цілої державної адміністрації в краю, був завжди поляк.

Це в середині 19 ст. галицькі поляки переводили політику заперечення української нації як культурної одиниці. Та коли ця політика не вдалася, коли в Галичині невпинно відбувався культурний розвиток, на початку 20-го століття поляки вдалися до іншої політики: вони почали насаджувати на українській території польський сільський елемент, щоб створенням національної мішанини позбавити українців ґрунту для здобуття політичної влади.

Та, недивлячись на це, в слушну годину українці Галичини однасти-йним зривом, без вагань і міжфракційних суперечок захопили владу в свої руки, заскочивши цим героїчним чином вороже несподіваних до них поляків. Про це пише в книзі "Великий зрив" Костя Левицький, тодішній Голова Української Національної Ради у Львові.

Із власного досвіду ми знаємо, що не кожному поневоленому народові, який веде боротьбу за національне визволення, відразу вдається скинути пута неволі, а коли і вдається, то інколи, в наслідок різних причин, в тому й помилок, лише на короткий час. Тому кожний етап боротьби має бути своєрідною школою мистецтва боротьби, школою, яка навчає, які помилки минулого етапу боротьби треба запобігати, а які позитиви, удосконалюючи, в майбутньому вживати.

Ми не допускаємо, наприклад, що наступні борці за визволення українського народу не врахують помилок визвольних змагань 1917-1919 років, коли київському урядові довелося керувати боротьбою окраденого від національної пам'яті народу. І нам тяжко зрозуміти, чому члени колись єдиної бойової націоналістичної організації не беруть прикладу з чину їхніх попередників, сміємо сказати, їхніх батьків, які так поділовому, так майстерно захопили владу 1-го листопада 1918 року. Спільне узгодження плану боротьби і спільні дії забезпечили успіх їхньої боротьби.

У грудні цього року має відбутись 4-й Світовий Конгрес Вільних Українців, від діяльності якого так багато корисного можна сподіватись. Але неперемінлива полеміка між "ворогуючими" політичними організаціями, так звані "вимагаючі голоси" організацій Визвольного фронту виключити з СКВУ СДВУ, ІСНО, УНО - примушують декого думати, що 4-ий СКВУ, на радість ворогам, взагалі не відбудеться.

Та ми цієї думки не поділяємо. Не поділяємо, бо віримо в глузд української людини, яка відкине всякі наміри зірвати СКВУ чи зробити його знаряддям одного політичного середовища. Віримо також у те, що на Конгресі візьмуть участь представники всіх громадсько-політичних організацій і всіх релігійних визнань.

Успішна маніфестація у Вашингтоні понад 18,000 українців, які всупереч бойкотові, вшанували пам'ять мільйонових жертв голоду 1932-33 років запевняє, а світлий приклад творців Листопадового зриву зобов'язує нас гідно підготуватись і успішно перевести 4-ий Світовий Конгрес Вільних Українців.

М. С. - "Українські Вісті" - Детройт

2-го грудня нам стало відомо, що 4-й Конгрес, згідно ухвали Президії, відбудеться на початку цього місяця. Коли друкуємо ці рядки, Конгрес, мабуть, уже почався. Головними промовцями будуть проф. М. Степаненко, проф. А. Жуковський, ред. І. Дмитрів та проф. Марта Богачевська-Лом'як.

Ред. "УВА"

Л И С Т А К А Д Е М І К А С А Х А Р О В А

На Заході нещодавно появився лист академіка А. Сахарова до американського науковця С.Дрілла. У ньому академік висловлює свої думки про загрозу термоядерної війни для світу, погоджуючись з думкою Дрілла, що людство земної кулі перебуває в смертельній небезпеці. Проти академіка тепер розпочато шалену кампанію, організовану органами КГБ, очевидно готуючи остаточну розправу з ним за "антисовітську діяльність". Подаємо його лист в українському перекладі.

Редакція

дорогий друже! Я цілковито погоджуюся з тобою на тому, що світ ще ніколи не стояв перед таким жахливим страхіттям, яке може принести ядерна війна, в якій загинули б сотні мільйонів людей разом з будь-яким проявом життя на земній кулі. Було б марно говорити про якогось переможця в війні, яку можна назвати колективним самогубством. Навіть обмежене застосування ядерної зброї могло б привести до цілого курсу подій, які тяжко було б стримати. У наслідок цього, обмежена війна перетворилася б у велику й всеохопну. Тому я переконаний в тім, що в принципі ти маєш рацію, коли говориш, що "ядерна зброя має сенс тільки як засіб стримування ядерної агресії противника". Коли б ця зброя була заборонена, то зникнув би й засіб стримування й неможливо було б уникнути війни, веденої традиційною зброєю. Сдначе, з кінцем сорокових років Захід перестав спиратися на свої традиційні мілітарні сили як на засіб, достатній для відкинення можливого нападника й стримання його наступу. До такого стану вело багато причин - відсутність політичної, мілітарної й економічної єдності; прагнення уникати мілітаризації економіки, суспільства, технології й науки; низький кількісний рівень армій Заходу. І ввесь цей час Сов.Союз та всі інші країни соціалістичного табору невпинно переозброювали свої армії великої чисельної сили. І це тоді, коли баланс у ділянці традиційного озброєння є потрібною необхідністю для зменшення ядерного арсеналу.

Відновлення стратегічної рівності /паритету/ в традиційному озброєнні можливе тільки при витраті великих ресурсів та істотній зміні в психологічній атмосфері на Заході. Захід мусить бути готовим на економічні жертви й, що найголовніше, на зрозуміння поважності ситуації та необхідності реконструкції. Чи західні політики готові до такої реконструкції? Чи зможуть вони переконати тих, що сумніваються в такій необхідності? Чи Захід скористається з небувалої нагоди проводити таку політику ядерного озброєння, яка б сприяла послабленню ядерної катастрофи?

У справі ядерної зброї ти віриш /якщо я добре зрозумів тебе/, що треба проводити збалансоване зменшення ядерного арсеналу і що першою фазою в цьому процесі могло б бути взаємне замороження теперішнього ядерного арсеналу. Я зацитую тебе: "Рішення щодо ядерної зброї повинні базуватися на критерії утримання надійного й безпечного стриму..."

Немає сумніву, що Америка вже має велику кількість підводних ракет і набоїв для стратегічних бомбардувальників. Поза тим, вона ще має й силосні ракети, хоча й менші за совітські. Вся ця зброя існує в такій кількості, що, коли б її вжити, то від СССР не лишилося б і сліду.

Ти твердиш, все це створило надійне забороло й що продукування ракет МХ Сполученими штатами не є потрібним. А всякі доводи про удосконалення вважаєш недоречними: Сов.Союз має немалий арсенал міжконтинентальних ракет з важкими стрільнями, яких не мають Сп.Штати; і той факт, що Сов.Союз має ракети, які так, як і МХ, забезпечені торпедними зарядами-головками - так, що одна ракета може зруйнувати кілька ворожих силосів у ракетній дуелі.

Мені здається, що ти не береш до уваги складної дійсності протиріччя двох світових систем. Тому до всієї справи треба приглянутися

уважніше, бо тут не досить простої орієнтації на "надійне забороло".

Страх перед агресією Ти вважаєш за потрібне відновити стратегічний паритет у ділянці традиційної зброї. Але ось візьми до уваги такий логічний крок: коли ядерна зброя існує, то треба дотримуватися стратегічного паритету в стосунку до тих різновидів ведення обмеженої чи регіональної війни, яку можливий ворог міг би накинати. Тому треба детально проєктувати різновиди ведення традиційної і ядерної війни, проаналізувати всякі можливості. Воно, звичайно, неможливо зробити повний аналіз всіх можливостей чи гарантувати повну безпеку. Але я пробую застерегти від протилежної крайності: від "заплющення очей та сподівань на глузд противника.

І абсолютно тому, що всенищівна війна означає колективне самогубство, ми можемо уявити, що можливий ворог міг би розраховувати на відсутність рішучості з боку атакованої країни. Він може розчислити на капітуляцію жертви, яка пробуватиме рятувати те, що можна врятувати. З огляду на це, якщо напасник мав би перевагу в деяких видах традиційної зброї чи – а це в принципі також можливе – в деяких різновидах обмеженої ядерної війни, то він би спробував використати страх, погрожуючи посиленням війни, щоб, таким чином, змусити жертву зоквати на його умовах. Не було б чого радіти, коли б сподівання напасника виявилися фальшивими, а напасник разом з жертвою загинув одночасно з рештою людності.

Було б, звичайно, куди мудріше погодитися вже тепер на зменшення традиційної зброї і на знищення ядерної зброї цілковито. Та чи це можливе в світі, отруєному страхом і недовір'ям, у світі, в якому Захід боїться нападу Сов.Союзу, а Сов.Союз боїться нападу Заходу та Китаю, а Китай боїться нападу Сов.Союзу, і ніякі словесні запевнення чи домовлення не усунуть цього страху.

Я, звичайно, розумію, що, пробуючи не відстати від потенціального ворога в озброєнні, ми приречуємо себе на гонитву озброєння, трагічну для світу, що має так багато критичних і невідкладних проблем. Але, якщо вибух ядерної війни можна зволікти на 10-15 років за рахунок цієї гонитви, то май буде й так, в той час як робляться дипломатичні, економічні, ідеологічні, культурні та соціальні зусилля на уникнення війни.

Об'єктивний підхід Я знаю, що миролюбні настрої на Заході дуже сильні. Я глибоко симпатизую з людським прагненням до миру. Але, в той самий час, я певний, що треба бути абсолютно уважним до незвичайної політичної, мілітарної й стратегічної дійсності в даний час, не роблячи поступок жодній стороні. Це значить, що треба діяти з припущення про особливі миролюбні настрої в соціалістичних країнах, пов'язані з т. зв. прогресивністю чи з жахами і втратами, що впали на них у минулу війну.

Для вироблення публічної opinio на Заході щодо оцінки проблем світу, а особливо проблем стратегічного паритету в традиційній і ядерній зброї, потрібний практичніший підхід, такий, що враховує дійсний стратегічний стан, у якому перебуває світ. Історія миролюбних кампаній проти встановлення ракет у Європі відома в багатьох відношеннях. Немало учасників виступало проти змін у стратегічному паритеті в 1970-их роках на користь СРСР.

Всяке зменшення кількості ракет повинно робитися згідно чесною оцінки якості цих ракет та інших видів зброї, враховуючи кількість можливих атак, які може виконати один літак, підводний човен тощо, їхній засяг і точність та ступінь попадання. І що абсолютно важливе – це не переміщення ракет за Урал, а їхнє знищення. Бо ж переміщення є "зворотним". Не треба думати, що сов. ракети з рухомими "гарматами" й кількома зарядами-головками є рівносильними з теперішнім ПершінгІ, з французькими та англійськими ракетами або з бомбами короткосяжних бомбовиків – як іноді Сов.Союз пробує так робити з метою пропаганди.

Особлива небезпека, пов'язана з силосними ракетами, полягає в тому, що їх можна вживати для знищення вистрільних пунктів і, одночасно з цим, їх можна легко знищити на випадок ворожого нападу. Країна з великою кількістю силосних ракет – це вже стосується СРСР, але може стосуватися й США, коли вони приступлять до виконання головної програми MX – спокусилася б вжити такі ракети перед тим, як їх знищить ворог. За таких обставин існування силосних ракет є дестабілізуючим фактором. Сов.Союз веде перед у ділянці могутніх силосних ракет, і є мало надії на те, що він відступить від цієї позиції. Можливо, що розмови про обмеження й зменшення найбільш руйнівних силосних ракет стали б легшими, якщо б Америка мала ракети MX – так було б найкраще – або мала б, принаймні, можливість їх продукувати. Треба витратити кілька сот мільйонів доларів на ракети MX, щоб змінити ситуацію, і це, можливо, те, що Захід повинен зробити. Справа з "юроракетами" показує, як тяжко вести переговори з позиції слабости. Люб домовлення про ракетне роззброєння було успішним, Захід мусить мати щось таке, що потрібне для поступок з метою розв'язання проблеми.

Але, коли б Совіти – ділом, а не словом – вжили значних підконтрольних заходів на зменшення кількості суходільних ракет /точніше, на їх знищення/, то Захід повинен був би не тільки занехати справу з ракетами MX, а й приступити до інших значних роззброєнь.

Немилосердна експансія В основному, я переконаний, що дискусія про ядерне роззброєння є надзвичайно важливою й вартою найвищого пріоритету. Її треба вести безперервно – в періоди сприятливіші в міжнародних відносинах, як також і в періоди напружених відносин – вести з наполегливістю, передбачливістю, певністю та, разом з тим, з гнучкістю та ініціативністю.

При цьому, політичні голови не повинні думати про використання цієї дискусії /і ядерної проблеми взагалі /в своїх політичних інтересах, а тільки й тільки про тривкі інтереси своєї країни і всього світу. Планування ж дискусії повинне входити в загальну ядерну стратегію як її основна частина. У цьому пункті я також погоджуюся з тобою.

З 1945 року невпинне ширення совітської сфери впливу не припинялося. Цей процес зростає зі зростом економічної, наукової, технологічної та мілітарної сили Сов.Союзу. Експансія прибрала пропорції загрозливо небезпечні для міжнародної рівноваги. Захід має причини турбуватися тим, що світові морські шляхи, арабська олива та уран, алмази й діаманти та інші ресурси Південної Африки потрапили під загрозу.

Совітська окупація Афганістану та інші недавні події були головними причинами на те, що угода СALT 2 не ратифікувалася. Я разом з тобою шкодую за цим, але не можу нехтувати причинами.

В 1975 році невіддільність людських прав від міжнародної безпеки було проголошено Гельсінським Заключним Актом, підписаним 35-ма країнами, включно з СРСР і США. Але можливість критикування політики національних лідерів у справах миру й війни /так, як це вільно робиш ти/ є абсолютно відсутньою в нашій країні. Не тільки критичні висловлювання, а й наведення фактів кінчаються арештом і довгочасним заперторенням до тюрми чи психіатричної "лікарні" – ось так далеко стоїть СРСР /країна, відповідальна за долю світу/ від принципів, які він проголошує.

Виграти ядерну війну неможливо. Треба прагнути – систематично й обережно – до повного ядерного роззброєння, опертого на стратегічний паритет у традиційному озброєнні. Але доти, доки існує ядерна зброя, треба дотримуватися стратегічного паритету і в ядерних силах, так щоб жодна сторона не могла почати обмеженої чи регіональної війни, яка б довела до самогубства всього світу. Справжня безпека, однак, можлива тільки на базі стабілізації міжнародних співвідношень, зречення від політики експансії, посиленні довір'я, відвертості й плюралізації в соціалістичних країнах, дотримання людських прав у всьому світі, зближенні політичних систем та координації зусиль на розв'язання всесвітніх проблем.

=====

НАРКОТИКИ, ЗБРОЯ І . . . БОЛГАРСЬКЕ КДС

Це сталося в 1971 році. На світанку якогось там дня, там, де річка Бистриця перетинає кордон,пливучи з Болгарії в Грецію, якась кремез на чоловіча постать в уніформі вислизнула з бур'янів. То був Стефан Свєрдлев, полковник Комітету Державної Служби Безпеки Болгарії, в скороченні КДС, рідної сестри московського КГБ. Ось-ось він стане одним з тих високорангових утікачів, яким рідко вдається втекти з Сов. блоку. Тримаючи п'ятимісячного синочка на одній руці, а другою ведучи жінку й донечку, він опустився по груди в холодну воду. П'ятнадцять хвилин пізніше втікачі зупинилися перед грецькою прикордонною вартою. Свєрдлев мав з собою біля 500 важливих документів КГБ.

Вістка про втечу полковника електричною хвилею пролетіла всі дистанції аж до головного штабу КГБ в Москві. Але скоро болгарська шпигунська сітка в Греції почала давати тріщини. Свєрдлев оповідав, а дослідники студіювали найбільш таємні документи. На диво, один документ /М-120-00 - 0050/ не привернув до себе належної уваги. Його предметом була дестабілізація Західного суспільства торгівлею наркотиками.

Вісім років Свєрдлев співпрацював з грецькою розвідкою. Та ось, ставши жертвою залицяння нового грецького уряду з країнами Варшавського пакту, він змушений був виїхати з Греції й поселився в Зах. Німеччині. Документи ж лишилися в Атенах. Живучи в Мюнхені з постійним страхом за своє життя, він, коли є кому й коли справді треба, оповідає про те, як саме болгарське КДС грає головну роль в перепачкуванні героїну до Америки й Західної Європи.

В 1967 році, пригадує він, відбулася зустріч кагебешницьких голів Варшавського пакту в Москві. Серцевиною дискусії була справа про те, як прискорити моральний занепад Західного суспільства. Скоро після цього відбулася нарада кагебешників Болгарії в столиці Софії, на якій планувалася стратегія на наступні три роки. Після кропіткої трирічної праці була готова директива про те "прискорення".

"Ми всі знали, що це значить, - каже Свєрдлев. - Перепачкування наркотиків з Сер.Сходу через Болгарію в Зах. Європу й Північну Америку було мені добре відоме. Справа була нелегальною, і наркотики конфіскувалися при викритті". Тому до цього спеціального завдання було залучено держпідприємство КІНТЕКС. Його офіційною роллю було здобування надто потрібної чужої валюти через імпорт та експорт комерційних виробів. Неофіційно ж, це підприємство вже перепачкувало нелегальні товари з Європи та Сер.Сходу: цигарки до Італії й Туреччини, а зброю - просовітським заколотникам у Африці й на Сер. Сході.

"Це був підхожий вибір, - каже Свєрдлев, - бо керівництво Кінтексу "пило з однієї пляшки" зі старшим офіцерством КДС: комерційні справи переплелися з шпигунською місією проти Заходу на користь Москви....." Після такої розмови Свєрдлев зникає, як "людина-невидимка" в мюнхенському повітрі. Він з'явиться ще не раз і відкриє ще більше таємниць. Дорога документів веде до Нью-Йорку, Лос Анджелесу, Відня, Цюриху й Істамбулу. І, майже завжди, вертається до Софії.

Бульвар Антона Іванова

Для туристів маленька Болгарія - це чарівна земля над Чорним морем з високими горами та багатоколірними ношами селян. Через Болгарію транспортуються товари між Європою та Сер.Сходом, створюючи бездоганну можливість спостерігати доплив і відплив контрабанди: наркотиків з Сер.Сходу до Півн.Америки та Європи, а вогнепальної зброї - до Туреччини, Сирії та Іраку. Цей рух товарів контролюється болгарським апаратом безпеки, який виконує більшість таємних операцій закордоном за директивами КГБ. Сов. радники "працюють" у всіх сімох директоратах КДС...

Кінтекс підлягає Першому Директоратові, відповідальному за всі чужинецькі й домашні операції розвідки, включно з тероризмом. Більшість дорадників КГБ працюють саме в цьому директораті. Кінтекс zatrudнює біля 500 директорів, писарів та продавців. Приблизно одна чверть з них – це офіцери розвідки Першого директорату. Вони підлягають генерал-полковникові Григорієві Шопову, першому заступникові міністра внутрішніх справ, начальникові КДС, переназаному на ДС. В дійсності, був чи й тепер є головною пружиною "за спиною" скритої діяльності Кінтексу.

Штаб розміщений у чотириповерховому будинку з напівпрозорими вікнами на Бульварі Антона Іванова, в складному районі Софії. На варті будинку постійно стоїть поліція, одягнена по-цивільному. З вулиці чути оглушливі постріли з автоматів. Десь у підземеллі майбутні терористи /араби й інші/ випробовують карабіни Калашникова та чеські автомати Скоп'ян для Кінтексу.

Коли вже директива М-120-00-0050 була готова, зах. розвідка почала одержувати донесення про те, що працівник Кінтексу, якийсь Д. Баранов, як маклер арабського героїну й морфії, які "перехоплювала" болгарська митниця для продажу вибраним торговцям Сер. Сходу та Європи. Одним з вибраних клієнтів був Люїс Деніс /він помер у 1976 році/ – головний постачальник морфії засекреченим лабораторіям на півдні Європи. Баранов маскувався репрезентантом Кінтексу, і його прізвище появлялося все частіше в таємних донесеннях інформаторів.

Головним директором Кінтексу був Радослав Тодоров, кандидат ЦК Компартії. Начальником контрабандних операцій був /є/ високого рангу офіцер КДС/ДС/ Терзев, який домовляється з контрабандистами вогнезброї та цигарок в інтересах Кінтексу й схвалює купівлю та продаж наркотиків. Найменше замовлення: 10 кілограмів.

Терзев і його помічники Кінтексу є відомими в вестибюлях найкращих готелів Софії, де вони зустрічаються з провідними контрабандистами. Але операція є тяжкою. Контрабандисти повинні інвестувати майже половину свого виторгу. Та й взагалі, коли вони купують зброю за готівку, Кінтекс вимагає плату в американських, швейцарських або зах.-німецьких банкнотах, які можна вкласти на conto Кінтексу в Відні. Але, як не дивно, за зброю Кінтекс не вимагає готівки. Замість неї може бути героїн або морфій. Доставлені наркотики міняються на зброю, яку відразу ж нелегально перекидається партизанам і заколотникам на Сер. Схід або де-інде.

Довідавшись про болгарську контрабанду, арабські та європейські пачкарі зграєю посунули в Болгарію. Кінтекс надав їм усякі послуги, включно з безплатним вживанням квартир, гарантував їм вільний від оплати довіз наркотиків, зброї та всякої іншої контрабанди через болгарський кордон, а разом з тим і співпрацю та полегші від болгарських бюрократів. Так і справді було, бо ось, наприклад, митний директор, Лазар Бонев, був згаданий у донесеннях зах.розвідки, як той, що був присутнім, принаймні, два рази на місці "контрольованого пропуску" контрабанди – на одному переїзді кордону.

Митні будинки в Софії, Варні та Бургасі на Чорному морі були завжди до послуг пачкарів, що хотіли переховати великі доставки морфії перед їх відтранспортуванням на міжнародні ваговози, призначені на виїзд до Європи. Коли ж нормальних запасів героїну й морфії меншало, Кінтекс доставляв їх з державної фармацевтичної фабрики, яка готує морфін на продаж арабським маклерам, що перебувають у Софії.

Кінтекс дозволяв надійним маклерам купувати відібраний у ненадійних пачкарів героїн та морфій, які після конфіскації підлягав знищенню. Нормально, ціни на героїн та морфій в Софії були на 15-30% вищими, ніж у Істамбулі. Запорукою за виплачені гроші була гарантія, що контрабанда буде доставлена в цілості на призначене місце. Болгарія на тому нічого не втрачала. В 1982 році її зовнішня торгівля становила

19,600,000 доларів. А коли до цього додати ще й прибутки з контрабанди, то ця цифра збільшиться вдвоє. Так, принаймні, говорить один з колишніх маклерів Кінтексу.

Трубопровід до Сіцилії.

Десь у 1979 році, Терзев зі своїми помічниками Кінтексу звузив поле добірних клієнтів до групи 20-ти міжнародних "торгівців" і посередників, з яких майже всі були турками. Вони створили консорціум, підпорядкувавши собі майже половину торгівлі наркотиками з Сер. Сходом. Виділявся серед них Мустафа Кісакіс, 54-річний турок, який вів справу з наркотичними лабораторіями Сх.Туреччини, якими оперують курди лівої політорієнтації. Кісакіс торгував морфієм та героїном, а його партнери, завербовані болгарським ДС, вели розвідку та підривну працю закордоном. Одним з цих агентів був Абузер Угурлу - головна фігура в підготовці замаху на життя Папи Івана Павла 2. Угурлу, який тепер сидить у турецькій тюрмі, перепачковував зброю для терористів у пляні дестабілізації найсхіднішого члена НАТО - і за це мав винагороду в формі наркотиків з лабораторій Східньої Туреччини.

Але Терзев завжди шукав нових клієнтів. Розглянемо випадок з арабом на прізвище Саллаг Ваккас. Цей сирієць з жовтуватим, подзьобаним обличчям народився в 1945 році, вчився в університетах Туреччини й Сирії, аж поки побачив, що контрабанда була більш поплатною. В середині 70-их років він опинився в Мілані, де на спілку з одним партнером, став маклером героїну та морфію. При кінці 1978 року його "група" вже контролювала велику частину руху наркотиків до Мілану й через Мілан. Згідно розвідчих аналітиків США, серед клієнтів Ваккаса були Герляно Алберті, Гаetano Бадаламенті й Франческо Мафара - всесильні головачі Мафії в Сіцилії. Ці мафіозі, оперуючи засекреченими лабораторіями героїну, продавали героїн злочинським фаміліям Гамбіно й Бонанно, що мали свої центри в Нью-Йорку та Нью-Джерсі, звідки доставлявся героїн на Східне Побережжя Америки. Далі його перепачковувало до агентів у Бостон, Філадельфію, Детройт, Балтімор і Вашингтон на "продаж" та роздування злочинності в капіталістичному світі.

Десь у 1980 році фірма Ваккаса вже постачала половину всієї доставки героїну з Сіцилії до США. В 1980 році Ваккас доставив морфію в Сіцилію на 4 мільйони доларів тільки за чотири місяці. Більшість цього "краму" призначалося для Америки. Ніхто не знає, коли саме Ваккас став таким важливим клієнтом Кінтексу, все ж були донесення про те, що в 1980 році він закупив совєтської протилетунської зброї ЗСУ-23 та амуніції на 4,400 мільйонів доларів. Продавець: Кінтекс. Зброя була перевезена через Туреччину до Іраку. Ваккас розраховувався з Кінтексом не готівкою, а морфієм.

У 1981 році справа Ваккаса підпала інтенсивному дослідженню американської розвідки. Разом з італійськими властями американські агенти почали розхитувати фірму Ваккаса на півночі Італії. Відчуваючи натиск, Ваккас утік до Софії 29-го вересня 1981 року.

Терзев зустрів Ваккаса з відкритими обіймами. Кінтекс улаштував його в розкішній віллі високо на схилі мальовничої гори Вітоші, з якої було видно всю Софію. Ваккас пишався, що вілла була домівкою болгарського амбасадора в Москві.

Увесь січень 1982 року Кінтекс помагав Ваккасові та іншим лідерам консорціуму влаштовувати зустрічі з двома агентами /пачкарями морфію/ організації Мафара з Палермо. Кінтекс відгородив цілий поверх Паркготелю Москва /через дорогу проти совєтської амбасадати/ й наказав еміграційним інспекторам не штемплювати паспортів, щоб не лишити слідів їхніх відвідин. присутніми при цьому були грецькі корабельні капітани. Предмет розмови: планування перевозу маси морфію Середземним морем до Сіцилії та купування за прибутковий капітал зброї, яку опісля будуть доставляти з Варни й Бургасу й перепродувати терористичним бандам. Але роля Ваккаса була значнішою, ніж звичайна закупівля карабінів Калашнікова.

/Продовження буде/.

В.С. Боковський.

У К Р А Ї Н С Ь К А З І Р К А .

/до 110-річчя народження С. Крушельницької./
/Закінчення з попереднього числа./

Коли вістка про нечувано тріумфальний успіх С.Крушельницької в Парижі дійшла до Неаполя, це місто співу вирішило мати в себе "нову славу". Її запросили до театру Сан Карло. Вона мала виступати перед неаполітанською публікою, публікою з витонченим смаком та глибокою обізнаністю вокального мистецтва, "перед публікою, що завжди була, є й буде пострахом для всіх артистів", - писала тоді газета "Дон Морціо". В січні 1903 року С.Крушельницька вперше виступила перед неаполітанською аудиторією в опері "Аїда". Як була сприйнята українська артистка видно з тодішніх газет і журналів, які на всі лади розхвалювали її, - "Безконечні оплески... надзвичайно чудовий голос... неабиякі драматичні здібності й першорядний артистичний смак".

1904 року сталася ще одна подія, що підкреслила надзвичайну артистичну здібність нашої співачки. Пуччіні закінчив свою оперу "Мадам Батерфляй", від якої любителі мистецтва чекали дуже багато. Вперше її було поставлено в одному з найкращих театрів світу, міланському оперовому театрі "Ла Скаля", і там вона зазнала цілковитого провалу, "була похована живцем першого ж вечора коли появилась на сцені", як писали тодішні газети. Ця вістка болюче вразила Крушельницьку, бо вона любила твори Пуччіні та знала його особисто. Не може бути щоб такий композитор провалився! Треба йому допомогти. Але Пуччіні сам звернувся до неї за допомогою:

- Сін'йоріно, візьміть роль цієї бідної японської дівчини. Прошу Вас. Я певний, що ніхто так добре не зрозуміє її, як Ви...

- Добре, маестро. Я буду співати Чіо-Чіо-Сан...

Зробивши деякі невеличкі зміни за порадою Крушельницької, композитор почав шукати хто б згодився оперу поставити. Театр "Ла Скаля" категорично відмовився ставити цю "Невдалу" річ. Його слідом решта театрів робили теж саме. І тільки в Бреші з великою неохотою таки згодились поставити, сподіваючись, що публіку притягне не так опера, як ім'я Крушельницької. І вони не помилились. Завдяки Крушельницькій опера ожила й запульсувала всіма барвами любовної трагедії. Оваціям не було кінця, - Евів Пуччіні! Евів Крушельницька! - літало в повітрі. Після цього тріумфу "Мадам Батерфляй" стала невід'ємною частиною репертуарів усіх оперових театрів світу. Тодішні газети писали: "Якщо вдячність є чеснотою авторів, то Джакомо Пуччіні винен Соломії Крушельницькій безмежну вдячність".

Дальша праця талановитої артистки - це роки суцільних тріумфів у римському театрі "Констанца". Музична критика писала, що там де вона приходила, "виросли троянди і співали солов'ї. Коли Міланський театр "Ла Скаля" прийняв до постановки оперу Ріхарда Штрауса "Саломея", на керівника постановки було запрошено одного з найславетніших диригентів світу, Артуро Тосканіні. Він погодився керувати оперою, але тільки при одній умові, що на головну роль Саломеї запрсять С.Крушельницьку, бо тільки вона здібна вдихнути в неї життя. Без неї навряд чи ця опера матиме успіх. Завдяки спільній творчій співпраці цих двох геніальних талантів, 1906 року "Саломея" пройшла з феноменальним тріумфом.

Перша світова війна захопила С.Крушельницьку за кордоном, відірвавши її від рідного краю, за яким вона так тужила. Вона дала собі слово, що як появиться можливість вернутися до рідного дому, до свого народу, їй вже ніколи його не покинути. І вона свого слова дотримала. Західноукраїнські міста й села добре пам'ятають концерти С.Крушельницької після повернення її на батьківщину. Протягом майже 20-ти років увесь свій талант, все своє вміння вона віддавала на служіння своєму народові, популяризуючи у своїх виступах твори українських композиторів, і ніколи не забуваючи включати у програму концертів чудо-

ві народну пісню. Протягом всього життя Крушельницької її голос зберіг свіжість і красу молодости, втративши лише трохи на силі.

Після 2-гої світової війни, 1946 р. Соломію Крушельницьку було запрошено на посаду професора Львівської консерваторії імені Миколи Лисенка, твори якого вона найбільше любила, з яким мріяла зустрітися, і не могла. С.Крушельницька була професором консерваторії аж до 1952 р. коли ця видатна українська зірка світової слави скінчила свій триумфальний спів, і залишила нашу грісну Землю. Була вона любимою вихователькою і другом нових співочих кадрів, авторитетним керівником з багатим знанням і досвідом та вірною adeptкою Аполлона.

Тіло 79-ти літньої старушки "професора" провозили на Личаківський цвинтар у Львові величезні натовпи її обохнювачів, несучи незчисленні вінки квітів як останнє призначення для світової слави артистки, і однієї з найбільших зірок оперної сцени, творчий шлях якої стелився запашними трояндами мистецьких тріумфів.

П О В І Д О М Л Е Н Н Я.

Повідомляємо українське громадянство, що Організація Вільних Козаків у Вікторії відновила свою діяльність.

Прохаємо всіх бажаючих, а особливо буьших членів вікторіанського куреня Вільного Козацтва, зголоситися до новопризначеної старшини нашого куреня. Наказом проводу УВК Палажки на Австралію, підполковника ЮРІЯ ОДЛИГИ, хорунжий Микола Гришук призначений головою, а пані С.Слюсарська секретарем 8-го ім. Кошового Петра Кальнишевського Куреня УВК на Вікторію.

Просимо всіх членів у Вікторії відновити своє членство, не забувати, що ми всі брати й сестри, КОЗАЦЬКОГО РОДУ, особливо наша молодь!

За управу 8-го ім. Кошового Петра Кальнишевського Куреня УВК на Вікторію:

Голова: хорунжий М.Гришук.

Секретар: С.Слюсарська.

Звертатися по телефону: 309-6858 або листовно на адресу:

М.Гришук, 2 Блаір ст. Бродмідовс, Вік. 3047.

Українська Могилансько-Мазепинська Академія Наук.

Український Інститут Етнології і Фольклору.

Програма

збору матеріялів про те, як батьки навчають своїх дітей українських народніх звичаїв у країнах нового поселення:

1. Чи мати і батько навчають своїх дітей тут на чужині, як треба святкувати Різдво Христове за нашими, українськими, звичаями?

2. Чи діти знають українські колядки? Якщо знають, то чи ходять колядувати до інших українських родин? Я прошу записати всі ті колядки, які знають Ваші діти.

3. Чи діти знають що таке Шедрий Вечір? Чи зміють шедрувати? Якщо зміють, то які саме шедрівки вони співають? Я прошу їх записати.

4. Чи діти знають про те, як за нашими, українськими звичаями треба зустрічати Новий рік?

5. Опишіть докладно, як саме святкується Різдво Христове у Вашій родині тут, у нових країнах поселення.

6. Які страви готуються у Вашій родині на Свят Вечір і на Різдво Христове? Опишіть докладно.

Керівник УІЕФ: О.Воропай.

Всі зібрані матеріяли слати на адресу:

С.Радіон,
8 Еве Курт,
Спрінгваль Норт,
Вік. 3171.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИСЛАЛИ:

Н.Дмитрусенко	§ 15.00	І.Огієнко	§ 15.00
п-ні В.Шевченко	15.00	О.Білоцький	15.00
А.Данилюк	15.00	На пресовий фонд:	
І.Пантелесенко	15.00	Н.Дмитрусенко	10.00
п-ні І.Гут	10.00	п-ні В.Шевченко	5.00
І.Рокитянський	15.00	І.Пантелесенко	5.00
В.Крицький	15.00	І.Рокитянський	5.00
П.Нікодим	15.00	І.Огієнко	5.00
Я.Гвоздецький	15.00	Я.Гвоздецький	5.00
О.Кулик	15.00	О.Білоцький	5.00

Широ дякуємо передплатникам і жертводавцям за підтримку нашого часопису. Просимо наших передплатників повідомляти нас, якщо ми когось пропустимо в нашому списку. Ми звичайні люди і можемо помилятися. Наприклад: в попередньому числі п.п.В.Сацюк і П.Маринів подані двічі, – вибачаємося!

Рівночасно звертаємося до наших передплатників котрі ще не відгукнулися, з проханням відновити передплату і вирівняти залежності, а також старатися придбати нових передплатників. Члени Редакції працюють безплатно і будуть далі так працювати, бо ми вважаємо, що нам потрібна незалежна преса.

Українська еміграція ще не усвідомила собі в повні утрати, що її ми зазнали, покинувши рідний край. Ми ще відганяємо від себе свідомість нашого стану. Як казав св.п. проф. М.Шлемкевич: "Залюбки живемо оманами і радо слухаємо та йдемо за тими, що використовують нашу спрагу оман. Або втікаємо від самотності, заглушаючи її дрібними, у порівнянні з нашою трагедією, суперечками анахронічних партій і владолюбних клік".

Ми хочемо розбудити наших читачів, ми хочемо допомогти заповнити страшну духову порожнечу, що відкриється на руїнах оман.

Кличемо до спинення, хоч на мить, дрібних розрахунків тоді знайдемо спільні цілі та узгоднений шлях до них. І втративши рідний край, зуміємо збудувати нашу духову батьківщину в нашій скитальській спільноті.

Бути скромними цеглинами задля розбудови тієї незримої батьківщини, упорядкованої держави душ наших – це мрія і посягання нашого місячника. Допоможіть нам хоч частинно досягнути нашу мету!

Віт
Зі святого
Миротворця

Редакція вітає усіх наших передплатників і читачів з надходячими Святами та бажає їм багато здоров'я та щастя в Новому Році!

